

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	ד"ר.30 מודיעין ע.	בני ברק	ירושלים	עיר
19:04	19:19	19:24	19:14	19:07	19:23	19:19	19:16	19:25	19:07	כניסת שבת
20:25	20:25	20:23	20:24	20:23	20:25	20:26	20:13	20:25	20:23	יציאת שבת
20:56	21:01	20:57	20:56	20:59	20:56	21:00	20:47	20:57	20:59	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

לפרשת דברים כט תמוז - א' | דף היומי - סנהדרין 2 | א' | משנה ברורה - מסין רמ"ד אמצע סעיף ה' הגה' "דוקא" עד סין רמ"ה סעיף ו' | מסר - שם עולם חלק שני מחילת פרק א' עד פרק ב' 'ובל דברני אלה' | קנין חכמה - 'זחמש ועשרים' עד שער השתיקה 'זבעבר שהלשון קלה'

יום חמישי כ"ו תמוז תשע"ז | פניני פרשת מנחות מסעי | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

היה זה בשנת תשנ"ט. ראש מפלגה חילונית הבטיח כי ביום שייבחר ידאג לגייס את בחורי הישיבות לצבא ר"ל. התלוויתי אל רבנו ואמרתי לו: "הציבור מודאג ממה שיקרה, אותו אדם מבטיח שיגייס את כל בחורי הישיבות לצבא, בני היהדות הנאמנה חוששים שיבצע את זממו"

מרן הגר"ש אלישיב זיע"א בפרק על שלוות הנפש וגדר 'ביטול תורה' • ליום ההילולא כ"ח תמוז

תגובת רבנו הייתה חוזרת על עצמה תדיר במצבים כגון אלו: "אם אכחיש את כל אשר נאמר בשמי, אצטרך לעמוד כל היום ולהכחיש, אבלה ימי ושנותי בהכחשות, אין לי זמן לעסוק בהם!" **ישלים את הקריאה**

יום שני בבית המדרש "תפארת בחורים" ספר התורה פתוח, ובעל הקורא קורא.

לפתע עוצר בעל הקורא. טעות ברורה הזדקרה מול עיניו. שקט שרר בבית המדרש, עיני כולם מופנות אליו כמבקשות לברר את פשר העיכוב.

בעל הקורא הסתכל שוב ושוב באותה תיבה, ולא ידע מה לעשות. לכאורה יש כאן טעות מפורשת. אחד מחשובי המתפללים, ניגש אף הוא, הציץ אל תוך ספר התורה, בחן את התיבה פעם ופעמיים, ואף הוא החליט שיש כאן טעות. נמנו וגמרו כולם שהטעות היא "שאלה", ויש לדאוג שרבנו ייגש ויסתכל בספר התורה ויכריע לצהרים מה לעשות.

מטבע הדברים, כשקורה דבר כזה בבית הכנסת, גורם הדבר לאי נוחות בקרב המתפללים ולמתח כלשהו. ניגשו אל מקומו של רבנו ואמרו לו שישנה "שאלה" בספר תורה ויש להכריע בעניינה.

כאן נתגלה רבנו במנוחת נפשו! "הלא כבר קראו שלושה פסוקים. אם כך יכול הוא להשלים את כל הקריאה ולומר קדיש", אמר רבנו.

וכך היה. המשיך בעל הקורא בקריאתו, אמר קדיש, ורק לאחר מכן ניגש רבנו להסתכל בספר התורה כדי להורות ולפסוק כדת תורה. צא ולמד מנוחת הנפש מהי!

העולם כולו שייך לתורה, ושום בעיה אין בכוחה להפוך את העולם! בכל פעם שהגעתי להסתופף במחיצתו, חשתי מין ענן של שלווה שיורד תדיר על המקום, עד שנראה שהעולם שרוי בטוב ובנעימים, הבעיות נמוגו מאליהן, הטרדות שבעולם קיבלו את מקומן ואת ההתייחסות הראויה להן- אך בעיקר העיקרים, שהוא לימוד התורה

המשך בעמוד 13 <<<

"וַיְדַבְּרוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנָי הַנְּשֹׂאִים" (במדבר ל"ו, א')
לא פעם ולא פעמיים קרה הדבר!

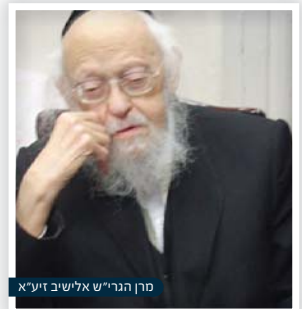
מטבע הדברים, כל יראי ה' חפצים להסתופף בצל האילן הגדול. תלמידי חכמים כמהים וחושקים לקיים בעצמם את עניין "שימוש תלמידי חכמים", שהוא המפתח להצלחה בתורה.

יהודים רבים חסו בצילו, ביניהם גם כאלו שלא הצליחו לרדת תדיר לסוף דעתו הגדולה. פעמים רבות אמר דברים ברמיזה, וכתבוהו כלשונו ופרסמוהו בצורה שיש בה להעלות תמיהה בפני כל קורא. היו דברים שנתפרסמו בשמו וגרמו לו נזק גדול- דברים שלא אמר ולא העלה על דעתו, אלא שמע השומע, לא הבין ופרסם בשם רבנו דברים, שכל אדם שמפרסמים דברים כאלו בשמו יכול להיכנס למצב של סערת הנפש.

אולם אצל רבנו לא היה ניכר הבדל. שום סערת הנפש לא פקדתו, יישוב דעתו לא עזבו אף לרגע אחד. אף שנאלץ לישב ולהתעסק בהכחשות ובהבהרות - ממנוחת נפשו לא זז במאומה. והכל בגלל הבהירות!

בכל רגע מסתכלים מהו רצון ה' באותו רגע.

אם יצאה טעות מתחת ידי כותב הדברים ופורסמו הדברים ברבים, רצון ה' הוא שיעמוד ויכחיש את הדברים. ואכן, זאת יעשה: יכחיש ויכחיש. אבל סערת הנפש- לשם מה? הלא על זאת לא נצטווה. זאת ועוד, מנין נובעים כל הרגשות הללו? מאיזה חלק בנפש הם בוקעים? הלא שרשם מהרגשת העצמיות והאנוכיות, והצד השווה שבהם, שאינם רצון ה', לכן אין להם כל מקום במציאות! פעמים רבות הייתי בא לפניו ומציג לו פרסומים, כביכול, בשמו דברים שלא היו ולא נבראו או שלא הבינם השומע ופרסם כפי הבנתו, פרסומם ברבים בשמו של רבנו הסב נזק רב.

מרן הגר"ש אלישיב זיע"א

"מדבר גניחובסקי. כבוד ראש הישיבה, יש לי בחור לישיבה שלכם ממשפחה מצוינת, איזה מידות איזה כישרון איך שהוא ירים את החברים בלימוד, אך יש לו בעיה אחת יש לו חיסרון, שהוא מצאצאי הרשב"א..."

הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל נלחם למען התלמידים בדרכים משלו

"אם תחלצו לפני ה' למלחמה" (במדבר ל"ב, כ')

ברגע קשה, כאשר ר' אברהם מסר את נפשו למען הורים כאובים, והעומדים ממול דיברו אליו בצורה לא מכובדת, וראה כי פניו של התלמיד שהלך לצדו החמיצו מכאב, אמר לו:

"לא ראוי לנו להצטער. משל למה הדבר דומה: למלך גדול שנתינו אהבו אותו מאד, וביקשו תמיד לכבדו ולהוקירו.

"המלך אהב עצים יפים וטיפח גינה בחצרו. הגנן שאהב את המלך, היה מסור לו מאד, והשקיע את חכמתו ואונו להנעים למלך בהידור הגינה ויפיה. קצץ את העצים ברגע הנכון, השקה בשעה הראויה, זיבל, ניכש, טיפח, גם נטע עצים חדשים מרהיבי עין – פירות מתוקים ועצי סרק נהדרים.

"ויהי היום, הגנן שכב על האדמה והתלכלך, במו ידיו עשה צלחות סביב העצים כדי שיכלו להשקות את העצים באופן הטוב ביותר. לפתע נשר מהעץ תפוז והתפוצץ על הפנים שלו. העיניים, הפה וכל הפנים התלכלכו מהתפוז שהתפוצץ..."

"הוא נעמד כדי לקנח את הלכלוך והמשיך לעבוד. עמד במרחק אדם לא מוכר תמה ושאל אותו: 'כזו חוצפה ובעיקר כפיות טובה כלפיק, אתה עובד למען העץ משרת אותו בנאמנות משקיע את כל כולך והוא לא התבייש, השיר עליך תפוז שהכאיב ולכלך, ואתה עוד ממשיך לטפח אותו, היתכן?!"

"אמר לו הגנן: 'וכי אני אוהב את העץ? וכי אני חרשתי צלחת בגלל העץ? לא! ממש לא! אני אוהב את המלך! וכיון שהמלך אוהב עצים אני יגע למענו, ו... אמשיך להתייגע למען הנאתו."

"הנמשל פשוט, יהודי עוסק בעשיית חסד וטובה ליהודי, והללו שהוא עוסק מולם מתנהגים שלא כהוגן, וכי יחשוב לעצמו: ריבונו של עולם, אני עושה כל כך הרבה למען אחרים וכך הם מתנהגים כלפיי? איזו כפיות טובה! אין לחשוב כך. וכי אני עושה למענו? לא! אני מתאמץ למען הקב"ה שמעוניין שלילדים שלו יהיה טוב, ומה איכפת לי אם הוא שפעלתי למענו כפוי טובה, ומלכלך את פני בתפוז רקוב..."

ילד מצאצאי הרשב"א

שיחת טלפון: "כל טוב, צפרא טבא! מדבר גניחובסקי. כבוד ראש הישיבה שליט"א, שמעתי עליכם רק טוב מהפעם האחרונה שדיברנו, ושהישיבה פורחת ומשגשגת. עכשיו תראו, יש לי בחור לישיבה קטנה שלכם ממשפחה מצוינת באמת, איזה מידות, איזה כישרון, איך שהוא ירים את החברים בלימוד, ויעשה אורה טובה בכל תחום. אך יש לו בעיה אחת, כי יש לו איזה חיסרון."

ראש הישיבה נבהל: "מה החיסרון?"

בציניות עדינה: "החיסרון, שהוא מצאצאי הרשב"א..."

שקט שורר מעברו השני של הקו...

ראש הישיבה: "אבל ר' נתן אדלר כבר התקשר אלי אמש ואמר שר' אברהם גניחובסקי רוצה לדאוג לבחור, וכבר אמרתי לו שאין סיכוי אצלנו, אולי כדאי שתנסו אצל הרב..."

"מה? האם שמעתם על הבחור חיסרון כלשהו?"

ראש הישיבה: "לא. שמעתי שהוא ילד מצוין, באמת טוב וחלק, כמו שהרב אומר"

"אז מה הבעיה? אם

יש בעיה ממונית נפתור אותה, ובעיות אחרות לא ידועות לנו, אבא שלו תלמיד חכם ואמו יראת שמים, רעייתי שתחי מכירה אותם טוב, וגם היא אומרת שלא יהיו בעיות איתם כלל. אנשים אצילים במיוחד."

ראש הישיבה: "פשוט,

הישיבה מיועדת לסגנון

מסוים של תלמידים ויש קו גבול כמה אפשר לקבל אחרים, ועברנו את הגבול."

כאשר רבי אברהם שמע משפט כזה, הזדעזע:

"מה? מה? יש גבול? מדוע לערוך גבולות ולחצות קווים כאשר הבחור טוב ומצויין? וכי אתם מבינים מה שאתם מדברים?! הנה כולי עלמא מודים שהכל טוב, בתעודה הציונים מיוחדים, ואם כן מה הבעיה?!" (כיון שר' אברהם תמיד היה רגוע ונינוח, התלמיד חכם מצידו השני של הקו נבהל).

ראש הישיבה: "העניין של חלוקת ישיבות ותלמידים לפי סוגים, לא אני גרמתי אותם, כן הם פני הדברים לא מהיום ולא מאתמול, שהרב לא יכעס עלי. ולגופו של ענין, הכל סגור, כבר קיבלנו אחרים, והרב שלח כמה שליחים ואמרתי להם שאין מה לחוץ עלי וסתם מצערים אותנו. גם לי קשה עם כל המצב הזה, אינני מתכוון לרעה."

"האם יש מה להתקשר מחר?"

ראש הישיבה: "לא. לדעתי אין לכם מה לטרוח. גם אני הייתי רוצה לקבל אותם, אבל לא הכל תלוי בי בלבד, וכבר קיבלנו מעבר ליכולת, ושהרב לא יתלה סיכויים על חשבון הצער שלי."

התקווה לישיבה זו נגזזה, ור' אברהם לא הרים ידיים. אלא הרים טלפונים לעוד שני עסקנים שיפנו לישיבות נוספות.

(מתוך 'ויאמר הנני')

הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל

"חודש ימים לפני פטירתו, בהיותו בן 98 ישב רבי שלום משאש והתעמק, כדי להתיר 29 נשים מכבלי עגינות. באחד הימים הגעתי למחיצתו בשעה 3 אחה"צ רבי שלום אמר לי: 'כול אני להישבע בפניך כי מהבוקר עד עתה הכנסתי לפי רק כוס חלב אחת ותו לא!'..."

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על כח הדבקות בתורה

דבר הנס המופלא עשה לו כנפיים ברחבי עירו של רבי יואל, ובני דורו ראו בחוש את כח התורה המרפא כל חולי ומדווה. מני אז בכל עת שמאן דהו מבני העיר נפל למשכב, הוא לא פנה לרופאים ולרוקחים, כי אם עמד בתוך ארבע אמותיו של רבי יואל, ותכף הבריא כליל ממחלתו!

...

רבי שלום משאש זצ"ל, העיד בפני כי ניסה את הדבר על עצמו ובשרו, ובכל עת שישב ועסק בתורה הקדושה, לא חש בכל צער וכאב! חודש ימים לפני פטירתו, בהיותו בן תשעים ושמונה שנים, ישב רבי שלום והתעמק בדיני אישות, כדי להתיר עשרים ותשע נשים מכבלי עגינות. רבי שלום היה מודע לצערן הכבד של הנשים, אשר בעליהן הותירו אותן בגפן, בלא יכולת להינשא, ולפיכך עמל במשך שעות ארוכות, התייגע ימים רבים וכתב פסקי דין בעניינן, וכל זאת שלא על מנת לקבל שכר!

באחד הימים הגעתי למחיצתו בשעה שלוש אחר הצהרים. רבי שלום הושיט לעברי את ידו הטהורה, ואמר לי בזו הלשון: "כול אני להישבע בפניך כי מהבוקר עד עתה הכנסתי לפי רק כוס חלב אחת ותו לא!"

הבה נתאר לעצמנו ישיש, בן קרוב לגיל מאה שנה, המטריח את עצמו במשך יום שלם בהתרת עגונות, כאשר הכח המניע אותו הוא כח התורה, והרצון העז המפעם בקרבו לשים קץ לצער ולכאב העצום של אותן נשים אומללות, שבעליהן עגנו אותן על לא עוול בכפן. וכל זאת כאשר מהבוקר עד שעת צהרים מאוחרת אין הוא מכניס לפיו כל מזון ומשקה, מלבד כוס חלב בודדת! מכאן נבין ונלמד עד כמה גדול כח התורה להחיות את האדם ולחזק את גופו. אולם לדאבון הלב, רבים אינם מבינים זאת, וכאשר הם נקלעים לצרה, הדבר הראשון שהם עושים הוא למעט בתורה ובתפילה. בריאותם רופפת, מיד הם חדלים להשתתף בשיעורי תורה. כאשר הם מגיעים לבנק ורואים כי הם ביתרת חובה, ראשית כל הם סוגרים את ברזי הצדקה. לאחר מכן הם ממשיכים בכל עניני העולם הזה כסדרם, רוכשים בגדים מעוצבים וחליפות יוקרה, יוצאים לנופש ולסופי שבוע כמו נשיא ארצות הברית.

"ומה עם החובות התופחים והמינוס ההולך וגדל!?"

"אל תדאג!", לפתע יש להם דרשות ובטחון בה' יתברך, "לוא עלי ואני פורעו!"...

על זאת אמר הכתוב: "שמעו דבר ה' בית יעקב... כה אמר ה' מה מצאו אבותיכם בי עוול... וילכו אחרי ההבל ויהבלו". מדוע בכל עת צרה, במקום שתתקרבו אל ה' יתברך ותדבקו במצוותיו, אתם מרבים לעסוק בעניני העולם הזה, ואינכם מבינים כי כל ישועתכם טמונה רק בתורה ובתפילה ובעיסוק בחיי העולם הבא??

(מתוך 'דורש ציון')

"וילכו אחרי ההבל ויהבלו" (מתוך ההפטרה ירמיהו ב', ה')

בדרך העולם, אומר הרב חיד"א, בשעה שנופלות על האדם מעמסות שונות וטרדות פרנסה, ראשית כל הוא מחסיר מסדר יומו את התפילה והתורה. כאשר שואלים אותו מדוע לא בא היום לבית הכנסת? הוא משיב: 'אתה יודע איך זה, יש לי קשוי פרנסה, יש לי משכנתא לשלם, עלי לחתן את הילדים, האוטו שלי נגנב!...' וכן על זו הדרך.

כאשר האדם סובל מבעיה בריאותית כלשהי, קודם כל הוא חדל לבוא לשיעורי התורה, שואלים אותו: 'מדוע לא באת היום לשיעור?'

ובפיו מונחת תשובה מן המוכן:

'לא הרגשתי טוב'. אדרבה, אם היית בא לשיעור ועוסק בלימוד התורה, היית חוזר לאיתנך ולבריאותך, שהרי אדם הלומד תורה שוכח מכל צרותיו ומכאוביו.

ר' יואל סירקיש זצ"ל, מחבר הספר "בית חדש" (הב"ח), זכה למה שלא זכה איש מלבד מרן רבי יוסף קארו, אשר כתב חיבור על

רבי שלום משאש זצ"ל

כל ארבעת חלקי הטור. כיון שרבי יוסף קארו כינה את חיבורו על הטור בשם 'בית יוסף', בא רבי יואל סירקיש אחריו, וכינה את ספרו על הטור בשם 'בית חדש'.

רבי יואל היה יושב יום וליל בבית המדרש, ושוקד על לימוד התורה הקדושה, כאשר אינו מהין להפריעו מתלמודו. באחד הימים נפל אחד מאנשי עירו למשכב, ומשלא נמצאה כל רפואה למחלתו, ביקש ממקורביו שיישאו את מטתו למחיצת רבי יואל כדי שיתפלל עליו שיבריא ממחלתו. בני ביתו של החולה שבו וטענו בפניו כי הגאון רבי יואל עוסק כל ימיו בתורה, ומיהו זה ואיזה הוא אשר ירהיב עוז מלבטלו מתורתו, אך האיש נותר איתן בדעתו ובקש פעם אחר פעם לפגוש את רבי יואל.

בלית ברירה העמיסו את החולה על גבי אלונקה, נשאו אותו לבית המדרש, שם ישב רבי יואל כמלאך ה' צבקות, רכון על ספריו, כשידו אוחזת בעט, ומעלה על הכתב את חידושי תורתו. החולה ומלוויו המתונו בחרדת קודש לרגע בו יתעורר רבי יואל משרעפיו, ויפנה אליהם וישאל למבוקשם. ברם רבי יואל המרוכז בתלמודו לא שת לבו למתרחש סביבו. הזמן הלך ועבר, עד שלפתע החולה שעד עתה היה מרותק למיטתו, קם ממשכבו והחל לצעוד על רגליו כאחד האדם, כשהוא בריא ושלם בכל איבריו. וזאת מבלי שיחליף עם רבי יואל ולו מילה אחת!

אז החל היהודי לחשוב, אז לי ואבוי לנפשי, הנה מה צדקו אמרי בני ביתי שגוי זה אינו אלא גנב, ועתה לא די שאינו משלם לי דמי הנסיעה, אף את מעילי לקח עמו, ועל כולנה, הכנים אותי אל גוב האריות

הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א על מסעות ומידות רעות

אם תשקע העגלה באמצע הנסיעה בבוץ עמוק?, השיב לו הצעיר: "ארד מהעגלה ואדחוף את העגלה להוציאה מן הבוץ". חזר הזקן ושאלו: "ומה תעשו אם העגלה כל כך שקועה בבוץ, עד שאי אפשר לך לדחוף העגלה?", ויען לו: "במצב זה אבקש מכל הנוסעים שירדו מהעגלה ויעזרו בהוצאת העגלה מן המיצר". חזר אותו הזקן ושאלו: "מה תעשה אם אחרי ככלות הכל, עדיין תישאר העגלה תקועה בבוץ?" כאן כבר לא ידע הצעיר מה לענות. אמר לו הזקן: "אם כן אינך ראוי להתמנות במקומי לזכות בתואר 'בעל העגלה דמתא'. הצעיר, שרצה ללמוד את רזי 'תורת העגלונות' שאל את הזקן: "אף אם לא אתמנה לבעל העגלה, מ"מ 'תורה היא וללמוד אני צריך' - הגידה נא לי מהי הדרך הנכונה להוציא את העגלה מהבוץ", נענה לו הזקן: "'בעל עגלה' מומחה נזהר מעיקרא שלא להיכנס אל הבוץ"... וכך יש לנו להתנהג בדעת ובתבונה, שלא להימשך ליפול לתוך הבוץ, אלא יתרחק מן הרע.

ולאיך גיסא, פעם אמר הרה"ק ה'צמח צדק' זי"ע, שלכאורה צ"ב מדוע מחירו של סוס חזק שבכוחו לרוץ הרבה, ובמהירות גבוהה, גבוה יותר מהסוס החלש המהלך לאיטו? והלא חיסרון גדול יש לו לסוס המהיר, שאם תועה בסבך עצי היער, ימצא את עצמו במהרה 'עמוק עמוק' במעבה סבך היער, ואילו הסוס החלש, הרי אף לאחר זמן מרובה עדיין ימצא בתחילת 'הטעות'! אלא, מבאר ה'צמח צדק', שמעלת הסוס המהיר היא, שברגע שיתפוס עצמו כי תועה הוא, שוב יצא 'במהירות' תוך כמה רגעים מסבך היער, ואילו החלש לאחר שיתודע - זמן רב יארך לו עד שיחזור לדרך המלך. כמו"כ במלחמתנו נגד יצר הרע: מעלת האדם תלויה ביכולתו לנוס מהר מתוך ההפיכה, ולשוב בזריזות לדרך התורה.

רגיל היה הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע, לספר מידי שנה בשנה לפני קהל עדת צאן מרעיתו, בשעה הגבוהה ביותר בחג השבועות, קודם קריאת עשרת הדברות, עובדה שיש בה כדי ללמדנו פרק נכבד בענין בין אדם לחבירו. וכך הוה מעשה: פעם שאל מלך וויען (ווניא) את הגאון הצדיק, שר וטפסר, רבי שמשון ווערטהיימער זצ"ל (שהיה חי לפני כשלוש מאות שנה, ההגדרה אודותיו היה מדברי ה'חיות יאיר' בתשובותיו), מדוע שרויים עם בני ישראל כבר רבות בשנים בגלות מרה וקשה, כשהם נרדים ונרדפים, מוכים ונבזים, ועדיין לא נושעו- מה פשעם ומה חטאתם לסבול כל כך הרבה?

ויענהו רבי שמשון: "כל זאת בא להם מחמת 'קנאה ושנאה' השורה ביניהם". תשובה זו לא מצאה חן בעיני המלך, שלא היה נראה לו סיבה מספקת להמיט על בני ישראל כל כך הרבה צרות וייסורים, ובחמתו ציווה המלך על רבי שמשון, שעליו לענות לו

המשך בעמוד הבא <<<

"אלה מסעי" (במדבר ל"ג, א')

מעשה ביהודי שהוצרך לצאת למסע ארוך ומייגע, הכין האיש ברכבו מאכל ומשקה לרוב, גם בגדי חול ושבת הטמין לעת הצורך, ואף לקח עמו את הפספורט (דרכון) עם כל האישורים שהכין לעצמו, ממדינות המלך שעליו לעבור דרכן - אשרת כניסה ואשרת יציאה, לכל מדינה לפי חוקיה ודתיה, ואף מקומם של פנסים מאירים לא נפקד. משהרגיש כי הכל מוכן כראוי וכיאות נכנס לרכבו, כבוונתו להתחיל במסעו, אך לצערו, עם כל הכנותיו הגדולות, לא אז הרכב ממקומו אפילו בסנטימטר אחד. מה נתברר? ש'חכם' זה הכין 'הכל בכל מכל', אבל לא שם לבו לדבר אחד והוא העיקר - למלאות את הרכב בגז-דלק, המתאים לרכבו, ומכיוון שכך היאך יסע הרכב, ובמה יגיע למחוז חפצו? ע"כ המעשה.

והנמשל לדידן: פעמים שהאדם מכין עצמו בכל מיני הכנות

לקראת ה': יום טוב משמש ובא - רחץ את ביתו וקנה בגדים חדשים, גזז שערות ראשו כראוי ואף מאכלי חלב לרוב מינים ממינים שונים מילא בבית, אך את ה'דלק' - למלאות עצמו ב'תורה' ו'תפילות' לקראת החג - שכח למלאות בקרבו, היאך יסע ויזוז ממקומו להתקרב

ליעודו ותכליתו? (אך לעולם לא מאוחר, כי תמיד ביד היהודי להתחיל מחדש - כאילו היום ניתנה, וה' יהא בעזרו).

המשיל הגרי"ז מבריסק זצ"ל ('פניני רבינו הגרי"ז' עמוד ע') לעיירה אחת ש'בעל העגלה' שלהם הגיע לגיל ה'גבורות', וכבר לא עמדו לו כוחותיו לעבוד כראוי ב'מסעותיו'. החליטו בני העיר להחליפו ב'בעל עגלה' חדש, צעיר לימים שעדיין כוחו במונתו, וכן עשו, הדבר חרה מאד לבעל עגלה דמתא הוותיק, לכן פנה לבעל העגלה הצעיר, ואמר לו: "אכן מבין אנכי כי זקנתי, וכבר נדרש להביא 'כוחות חדשים', אבל רצוני לבחון אותך עד כמה בקי הנך במלאכתך החדשה, אם תצליח ב'בחינה' מה טוב, ואם לאו-לא תוכל למלאות מקומי". החל הזקן לשאלו: "מה תעשה

תשובה מספקת תוך ג' ימים, ואם לאו, ענוש ייענשו כל בני ישראל תושבי וויען. באותו לילה ערך רבי שמשון 'שאלת חכם' ויענוהו ממרומים שאכן ענה נכונה למלך, ובעוון זה של 'קנאה ושנאה' שרויים בני ישראל בגלותם, ושלא יתרץ למלך תירוץ אחר, כי עוד יראה המלך כי אמת בפיו.

בתחילת החורף יצא המלך עם אחוזת מרעהו לצוד ציד בלב יער, ובהגיעם ליער נפרדו איש מעל אחיו, לצוד כל אחד במקום אחר. אחר כמה שעות לא מצאו המשרתים את המלך, וחשבו בנפשם כי כנראה שב בעצמו לביתו, על כן אף הם שבו לביתם.

המלך שהיה שרוי עמוק עמוק בתאוות הצייד, לא שם על לב כי נשאר לגמרי בגפו, עד שהחלו צללי ערב לנטות, ולא מצא שם שום אחד משריו ועבדיו. ויחרד המלך חרדה גדולה, כי לא אבה לבלות את הלילה בחברת כל מיני משחיתים ומזיקים, חיות טרף למיניהן. בצר לו התחיל לשוטט ביער אנה ואנה, עד שהגיע לנהר שמעברו נראו בתים מוארים, בלית ברירה נפרד המלך מסוסו החביב עליו, ואף מבגדי מלכותו, וכך שהוא עוטה על גופו בגד דק החל לשחות במימי הנהר, עד שעלה מעברו השני של הנהר, וילך בכפר ההוא ערום ויחף - רועד מקור וצינה עזה, דפק על כמה וכמה מבתי הכפר, אשר מרבית תושביו ערלים היו, ואיש לא אבה לפתוח עבורו את הדלת ולהכניסו לביתו, באמרם 'העומד לפנינו מן השדים ומזיקים הוא, ומתייראים אנו ממנו'. החליט המלך לתור אחר דלת שבה קבועה מזוזה, בידועו שעם בני ישראל רחמנים הם, והם יפתחו לו פתח להכניסו בצל קורתם. פשפש ומצא, נקש על הדלת והנה עומד לפניו יהודי, אשר מחזה כזה נגלה לנגד עיניו - איש ערום ויחף, כולו אומר צינה, וארכובותיו דא לדא נקשו, מיד פתח היהודי את הדלת, מיהר להכניסו לביתו, והכין לו כוס חמין ואף מיני תרגימא הגיש לפניו, עטפו ב'פעלץ' (פרווה מחממת) והשכיבו לפני התנור הבוהר, ותחל רוח המלך לשוב אליו. בתוך כך שמע המלך היאך שבעלת הבית מזהרת את בעלה, כי האיש הלז גונב ונוכל הוא, בעוד זמן מה כשתפרוש אף אתה לשינת הליל יגנוב הלה את כל חפצינו ויברח מהבית יחד עם הפעלץ היקר, אך היהודי הרגיע את רוחה, והבטיח שלא יתן שינה לעיניו בכל שעות הלילה, וישמור שהלה לא יגנוב שום דבר.

למחרת היום, שאל המלך את מארחו היהודי: "מה מרחק יש מכפר זה עד לעיר הבירה וויען?", אמר לו היהודי: "מרחק ארבע פרסאות", ויבקשהו המלך שישכור עבורו עגלה, שתוכל ליסע לווען, אמר לו היהודי: "ברשותי עגלה קטנה ואקחך", ויאמר המלך: "נקבה שכרך", ויען היהודי: "ארבע פעריגערס". ויאמר לו המלך: "הנני מסכים ליסע אתך, אך בתנאי שתתן לי את הפעלץ ללבשו בדרך, כי כל עצמותי רועדות מקור". עתה שבה בעלת הבית לגעור בו שערל זה יהרוג אותך על אם הדרך, את הפעלץ יקח לעצמו... אך הוא לא שת לבו לכל אלה, והרגיע אותה לאמר כי עוד מעט שוב ישוב וכספו בידו.

משהגיעו לעיר הבירה שאל היהודי את המלך להיכן פניו מועדות? ויען המלך שיקחהו אל ארמון המלוכה, אך היהודי התיירא, ואמר בוודאי ענוש ייענש על ההתקרבות לארמון המלך, ויאמר לו המלך: "אל תירא ואל תחת - אני אתרץ את הכל". והנה, אך הגיעו עד לפני שער המלך, קפץ המלך מהעגלה וינס הביתה, כשהוא לבוש בפעלץ

היקר של היהודי, וכל בני ביתו של המלך שמחו מאד בחזרתו. אז החל היהודי לחשוב, אוי לי ואבוי לנפשי, הנה מה צדקו אמרי בני ביתי, שגוי זה אינו אלא גנב, ועתה לא די שאינו משלם לי דמי הנסיעה, אף את מעילי לקח עמו, ועל כולנה, הכניס אותי אל גוב האריות - אל ארמון המלוכה, ועד מהרה יבואו שומרי הסף ויכלאוני. ואכן, לא עברו אלא כמה רגעים וסריסי המלך הגיעו, ויאמרו ליהודי שהמלך פקד להביאו אליו לפני ולפנים. בהיכנסו אמר לו המלך שלא יפחד, כי ברצונו רק לדבר דברים אחדים עמו, וישאלהו המלך: "התכריני?", ענהו היהודי: "לא ראיתי את המלך מעודי עד היום הזה". אמר לו המלך: "אבל אנכי מכיר אותך היטב, ואף את ביתך מכיר אנכי, ואת כליך ומטלטליך, וכל מצבך ומעמדך", ויען האיש ויאמר: "אין חכמה כחכמת המלך, כי יודע הוא כל מה שיש בחדרי חדרים בביתו של בן הכפר..."

אמר לו המלך: "לא חכמה יש כאן, אלא זה עתה הייתי בביתך, כי אנכי האיש שישן אצלך בזה הלילה, עתה אמור נא לי מה אשלם לך בעד המאכלים והמשקה שהחייט נפשי?" אך היהודי לא השיב מאומה. שב המלך לומר, "אפשר לך לבקש ממני ממון רב כמה שתרצה!", ושוב לא ענהו היהודי. המלך בשלו, "אם תרצה אתן לך שדות וכרמים", ושוב נאלם היהודי מהשיב. הגדיל המלך ואמר לו: "אפילו אם תבקש עיר

וכך שהוא עוטה על גופו בגד דק החל לשחות במימי הנהר, עד שעלה מעברו השני של הנהר, וילך בכפר ההוא ערום ויחף - רועד מקור וצינה עזה

שלימה מערי הכיכר אתננה לך במתנה גמורה על שהצלת את חייו", ועדיין החריש היהודי. אמר לו המלך: "אם לא תענני, לא תקבל אלא ארבעה פעריגערס המגיעים לך כבעל עגלה".

פתח היהודי את פיו ואמר: "ישמעני אדוני המלך, לפרנסתי מסתובב אני בין העיירות כרוכל. אך בתקופה האחרונה החל יהודי פלוני לבוא אל הכפר שלנו, והוא קונה סחורות ועורות וכיו"ב מדרי הכפר, ובזה הינו משיג את גבולי, ימלא המלך את שאלתי ובקשתי, ויפקד פקודתו לאסור על היהודי מלהכנס אל גבולות הכפר..." כשמוע המלך כל זאת, נענה ואמר כמה צדקו דברי רבי שמשון, כי גדלה הקנאה והשנאה בין בני ישראל, כי יהודי שוטה זה, היה בידו להתעשר בין רגע כעשירים הגדולים שבכל סביבותינו, ואעפ"כ העבירתו הקנאה והשנאה על דעתו, וביקש שטויות כאלו. ויקרא המלך לרבי שמשון ופקד עליו לשלם ליהודי...

עלינו ללמוד מהאי עובדא... אמונה טהורה בהנהגת ה' בעולמו, שאי אפשר לאדם לקחת פרנסת רעהו ולהשיג את גבולו. ומאידך, לענין בין אדם לחבירו, שעבור 'קנאה' אחת מוכן האדם לאבד כל הון ועושר, העיקר שלפלוני לא יהיה מאומה...

(קטעים מתוך גליון 'באר הפרשה' שבועות ע"ז)

ה'חזון איש' שמע את הסיפור, והבין שגם לו אין מה לעשות בשעה כזו, שאל אותו: "אז מה אתה רוצה שאני אעשה?" היהודי השיב לו בתמימות ובביטחון: "אני רוצה שהרב יגיד שהמים יפסיקו לזרום בצינור". ה'חזון איש' עשה כמבוקשו ואמר: "אני אומר שהמים יפסיקו לזרום בצינור"

הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל על כוחם של גדולי ישראל

רוצה שהרב יגיד שהמים יתחילו לזרום בצינור, והחזון איש עושה כדבריו ואומר: 'שהמים יתחילו לזרום בצינור'. וכך הווה, באותו הרגע שוב חזרו המים לצינור, ומיד הביאו אינסטלטור שתיקן את הנזילה של המים...

סיים הגרב"צ ואמר: "זה הכח של אמונת חכמים, היהודי הזה האמין בתמימות בדבריו של החזון"א, בלא לדרוש ובלא לחקור אחריו, וקבל את כל דבריו באמונה שלמה כתורה מסיני, לכן זכה לראות המופתים הללו. והחזון"א בעצמו לא היה אומר כך לכל אחד, ורק אצלו, שידע שלבבו שלם באמונה שלמה, לכן אמר את דבריו, והקב"ה קיים את דבריו "ככל היוצא מפיו יעשה". (סיפור זה היה מספר הגרב"צ, והוסיף שהכיר את היהודי הזה, ובאמת אמונתו בחכמים היתה בשלמות ובתמימות)

...

עוד סיפר הגרב"צ, בשנת תשד"מ באחד מימי החורף באו אנשי קוממיות אל מרן הסטייפלר זצ"ל, וביקשו ממנו ברכה לתבואה שזרעו בשדותיהם. והמעשה היה, שכבר עמדו באותה העת באמצע החורף, ועדיין כמעט ולא ירדו גשמים, ומחמת כן היתה סכנה גדולה לכל התבואה שזרעו שהיא תיפסד. ואמרו לסטייפלר שאם תוך כמה ימים לא ירד גשם כל התבואה שזרעו תתקלקל וביקשו ממנו שיברכם ויתפלל עליהם שירדו להם גשמים. הסטייפלר ברח אותם שהכל יהיה בסדר, שגשמים ירדו ולא יהיו להם שום הפסדים. הם רק יצאו מהסטייפלר והתחילו לנסוע לביתם, וכבר בדרך התחילו הגשמים לרדת, לשמחתם ולשמחת כל עם ישראל.

בא אחד לסטייפלר ואמר לו שכולם מדברים על המופת הגדול שעשה, שמיד לאחר שברכם, התחילו הגשמים לרדת. הסטייפלר בענוותנותו ביטל את דבריו, ואמר: "אין כאן לא מופת ולא חצי מופת, באותו יום היה צריך לרדת גשם גם בלא הברכה שלי, ובדיוק באותו יום הם באו וביקשו ברכה שירד גשם, וכמובן שירד גשם שממילא כבר היה צריך לרדת, וכי לזאת יקרה מופת?".

הסטייפלר המשיך וסיפר לו, שהיה מעשה כזה אצל האור שמח, שהיה רב בעיר דווינסק. כמה שנים לפני שהאור שמח הגיע לעיר, התרחש מעשה נורא בעיר. סמוך לעיר היה נהר גדול, הנהר עלה על גדותיו ושטף את כל העיר, וגרם נזק וחורבן גדול עד מאד לכל העיר וגם הרבה אבדות בנפש היו שם. אחר כך הנהר חזר לקדמותו, ובמשך זמן רב עמלו קשה כדי לשקם מחדש את העיר. עברו כמה שנים וה'אור שמח' קיבל את הרבנות בדווינסק, והנה יום אחד הבחינו התושבים שהנהר שוב מתחיל לעלות על גדותיו, והסכנה חזרה שוב לעיר. האנשים נבהלו עד מאד, שלפי הטבע היה נראה שתוך זמן קצר הנהר יתחיל לשטוף את העיר ולגרור בה הרס וחורבן. הבהלה בעיר היתה עצומה, ואנשים רצו אל רב העיר, ה'אור שמח', והתחננו לפניו שיתפלל עליהם שיחוסו עליהם משמים והנהר יחזור לקדמותו ולא ישטוף את העיר.

"כָּכֵל הַיָּצָא מִפִּי יַעֲשֶׂה" (במדבר ל', ג')

ידועים דברי החיד"א, שמפרש בפסוק בדרך רמז: "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה", שכל מי ששומר את כח הדיבור שלו שלא יתחלל, ונזהר מדיבורים אסורים וכיוצא בזה, הרי הוא זוכה שיתקיים בו "ככל היוצא מפיו - יעשה", שהקב"ה ישמע לתפילותיו ולבקשותיו, וכל מה שיבקש-הקב"ה יעשה.

סיפר הגרב"צ פלמן זצ"ל: "היתה בבני ברק משפחה שעלו ארצה מהונגריה, והיו מאד קשורים למרן החזון איש זצ"ל, כל דבריו היו אצלם 'קודש קודשים', וכמעט בכל מעשה היו מתייעצים עמו, וכפי שאמר להם לעשות כך עשו, לא זזו מדבריו ימין ושמאל, וקיימו את כל דבריו באש ובמים.

"פעם אחת ביום שישי סמוך לכניסת השבת, התפוצץ בביתם הצינור של המים, וכל הבית התמלא במים. השעה היתה כבר דחוקה, ולא היה אפשרי במציאות לקרוא לאינסטלטור לפני הדלקת נרות. היהודי בעל הבית לא ידע מה לעשות, לא היתה שום אפשרות לסגור את הברז של המים, ומרגע לרגע הבית מתמלא בעוד ועוד מים, עד כי באו מים עד נפש. ועוד מעט כבר צריך להדליק נרות

הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל

שבת, ובמצב כזה אי אפשר לעשות כלום.

"כשראה את חומרת המצב רץ מיד בבהלה אל החזון איש, בביטחון שהוא בוודאי ידע איך להושיעו. הגיע לבית, נכנס אל חדרו במהירות והתחיל לבכות על הצרה של צינור המים שהתפוצץ להם בתוך הבית, כשהוא מחכה לתשובתו של החזון איש שתושיעו. החזון איש שמע את הסיפור, והבין שגם לו אין מה לעשות בשעה כזו, ושאל אותו 'אז מה אתה רוצה שאני אעשה?'. היהודי השיב לו בתמימות ובביטחון: 'אני רוצה שהרב יגיד שהמים יפסיקו לזרום בצינור'.

"החזון איש עשה כמבוקשו ואמר: 'אני אומר שהמים יפסיקו לזרום בצינור'. היהודי חזר לבית, ודבריו של החזון איש אכן התממשו, המים הפסיקו לזרום בצינור. ובמהירות הוציאו את כל מים שהיו בבית, והתכוננו לקראת שבת בשמחה ובטוב לבב, על הנס הגדול שקרה להם.

"במוצאי שבת חזר שוב היהודי הזה אל החזון איש, וסיפר שבאמת המים הפסיקו לזרום בצינור ביום שישי, אלא שכיון שהפסיקו המים לזרום, שוב לא היו להם מים בכל הבית, כי המים בבית הגיעו דרך הצינור הזה. החזון"א שואלו: 'ומה אתה רוצה שאני אעשה? והיהודי משיב באותה תמימות ואמונה: 'אני

שני השוחטים היו ידידים טובים, הם חיו בשלום ובשלוה, אך היצר הרע יודע לנצל הזדמנויות כאלו, ומטבעם של דברים השלום והשלוה הפכו למדון ומריבה, כל שוחט הקהיל סביבו פעילים ומשפיעים, הללו טוענים בכה והללו בכה, ואש המחלוקת התלקחה ומאנה להירגע

המכתב שלא הגיע ליעדו וגרם לאש המחלוקת לבעור ולכלות את אנשי המדון

הרב ישראל ליוש

אנשי דלא מעלי ניסו לגרור את המחלוקת ההלכתית למחלוקת אישית: "תדע" - אמר לו רבי בן ציון - "בדיון ההלכתי, כיצד שתנהג - יש לך על מי לסמוך, אבל להחזיק במחלוקת - אין לך כלל על מי לסמוך".

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, סיפר מעשה שהיה בעיירה 'קשעפיץ' הסמוכה ל'צ'נסטחוב' בפולין: בני הקהילה חיפשו שוחט כשר, ירא אלוקים, שיהיה ראוי לשחוט עבור בני הקהילה. הצעות רבות הועלו, ומתוכן, לאחר סינון ובירור, נשארו שתי הצעות ראיות.

ראשי הקהל החליטו כי יערכו בחירות בין שני השוחטים, וכך יקבע מי מהם ימונה כשוחט העיירה. שני השוחטים היו ידידים טובים, הם חיו בשלום ובשלוה, אך היצר הרע יודע לנצל הזדמנויות כאלו, ומטבעם של דברים השלום והשלוה הפכו למדון ומריבה, כל שוחט הקהיל סביבו פעילים ומשפיעים, הללו טוענים בכה והללו בכה, ואש

בעל השפתי צדיק מפילץ זצ"ל

המחלוקת התלקחה ומאנה להירגע.

אחד השוחטים היה מקורב אל בעל השפתי צדיק מפילץ זצ"ל, ושלח אליו מכתב, בו הוא מפרט את דבר הפלוגתא עם השוחט השני, ומבקש ממנו עצה: מה תפקידי בעת הזאת? שלח לו השפתי צדיק: "מחלוקת היא אש, ומאש בורחים, שא רגליך והימלט מן המקום אשר אתה שמה".

המכתב טרם הגיעו ליעדו - אל השוחט, הוא הגיע לידי אחד מן הפעילים שציידו לטובתו, הלה לא רצה שהשוחט יעזוב את העיר, ועל כן החליט שלא למוסרו לידי השוחט, וכך השוחט נשאר בעיר, וכדרכה של מחלוקת היא המשיכה לבעור במלוא העוצמה. כעבור שבוע, השוחט - תלמידו של השפתי צדיק הלך לעולמו בפתע פתאום, והמגפה לא נעצרה, אחריו מתו עוד כמה ממחרחי הריב, ומלבי המדון. הדבר היה לפחד פחדים וחרדת אלוקים בתוככי הקהילה, הכל ראו עד היכן מגעת שריפת המחלוקת.

לימים נודע דבר תשובתו של השפתי צדיק לתלמידיו, גם פרשת העלמת המכתב ע"י 'ידידו' נודע אף הוא למשפחתו, ומספרים שעד כמה דורות היה קשה לבני משפחת השוחט למחול לו על מעשה נלוז זה, שלא מסר לאבי המשפחה את דבריו הנחרצים של מורו ורבו, ובזה גרם לסילוקו מהעולם בטרם עת.

"וַיַּעַל אֶהָרֶן הַכֹּהֵן אֶל הַר הַקָּדָשׁ עַל פִּי ה' וַיִּמָּט שָׁם" (במדבר ל"ג, ל"ח)
השבת מברכים את חודש אב. השבוע בראש חודש אב, יחול יום פטירתו של אהרן הכהן. הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל מעיר, כי לא מצאנו בכל התורה כולה שתציין ותקבע לדורות יום פטירתו של צדיק, והנה אצל אהרן הכהן מציינים את יום פטירתו, והוא אף נקבע בהלכה כיום תענית צדיקים, שעל אף שהוא חל בראש חודש מותר לצום בו. וכאן הבן שואל, מה נשתנתה מיתתו של אהרן משאר אבות האומה?

אלא, מבאר הרב פינקוס, אהרן היה אוהב שלום ורודף שלום, על לוח לבו היו קבועים שמותיהם של שנים עשר שבטי קה, הוא החזירם אל תוך לבו, והיה עסוק כל העת בהשכנת שלום בין איש לרעהו ובין איש לאשתו, לכן פטירתו מהעולם היתה בכיה לדורי דורות, כי הכל הרגישו בחסרונו, משום שפטירת משכין שלום - הרי נותנת את אותותיה בקרב האומה כולה.

יש אף להוסיף, כי לא לחינם סיבב מסובב כל הסיבות שיום פטירתו של אהרן יחול בחודש אב, שממעטין בו בשמחה מפני החורבן, שהרי המקדש נחרב בגלל שנאת חינם, א"כ כמה ראוי לציין ביום זה אף את פטירתו של מי שנלחם כל העת, ופעל בכל מאודו לאהבת חינם.

יום פטירת אהרן נקבע לדורות כי הוא המלמד לכל הדורות שצריך לשנוא את המחלוקת ולאהוב את השלום, כי הרי בטבעו של האדם המחלוקת מתוקה ואהובה יותר מן השלום, השלום הרי משעמם וחסר ענין, ואילו המחלוקת הרי מלבה יצרים, מעוררת סקרנות ומעסיקה מאוד את הנוגעים בדבר, דוקא לכן, אומרת לנו המשנה "הוי מתלמידו של אהרן...", למד ממנו להיות 'אוהב שלום ורודף שלום', נגד האופי הטבעי של אהבת המחלוקת.

לעיתים, מניע המחלוקת הוא ענין רוחני, אך מי שאינו ירא ה' וחרד לדבריו, עלול לרכב על הענין הרוחני הזה וללבות את אש המחלוקת, עד שהיא תתלקח ותצא משליטה.

ידועים התבטאויותיהם של גדולי הדורות בגנות המחלוקת, והצורך הגדול להתרחק ממנה, כמו מאש בוערת בשדה קוצים. על מרן החפץ חיים מסופר, שכאשר התעורר ויכוח בעיר ראדין, והוא צפה שזה עלול להיגרר למריבה ומדון, הוא היה עוזב את העיירה לתקופה מסוימת, ולא היה חוזר אליה עד ששקטה המהומה ונרגעה אימת המחלוקת, אף שלא חשש שהוא ייגרר אליה, מכל מקום לא רצה להימצא בקרבת אנשי הריב.

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, התבטא פעם לאחד מבאי ביתו, שעסק בעל כרחו בענין סכסוך כלשהו: "דע לך! מעולם לא היה יהודי שהפסיד מוויתור בשעת מחלוקת".

הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, ענה לאדם שבא לשאול אותו 'בתימות' על ענין הלכתי רגיש, שנחלקו בו גדולי ההוראה, אך

הפוחז השתולל בהיכל הישיבה, עד שניגש אליו ר' אלחנן וסרמן לגרשו, בתגובה אמר לו הפוחז 'בלי ידיים! ענה לו ר' אלחנן 'אתה בלי ידיים! ותהום כל העיר...

הרב בנימין גולד

"לא יחל דברו פְּקֵל הַיָּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה" (במדבר ל', ג')
ידועים דברי חז"ל על כוח דיבורו של צדיק - 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים' אמרו חז"ל בגמרא במועד קטן (ט"ז, ב'): לצדיק ניתן כח עצום בבריאה, שיש בכוחו לגזור והקב"ה מקיים על ידו!! מהיכן ניתן לו כח עצום זה?

המהר"י אסד (בספרו 'דברי מהר"י'), וכן החיד"א (בספרו 'מדבר קדמות' עמ' ד'), מגלים מקור כח זה שנלמד מהפסוק בפרשתנו "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה": אדם השומר על מוצא פיו, ואינו מחלל דבריו לענייני חולין, וכל דיבוריו וענייניו הם רק לשם שמים, אז מבטיחו הקב"ה ש"ככל היוצא מפיו יעשה".

וזהו 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים', שהרי אדם שכל מטרת ענייניו הגשמיים היא אך ורק כדי שיהיה לו כח לעניינים הרוחניים, לקיים

מצוות ה'; גורם בכך שכל ענייניו

הגשמיים: אכילתו, משאו ומתנו, וכל צרכיו, כולם ייחשבו כמכשירים

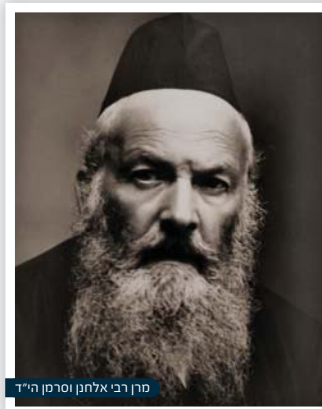
לעבודת ה' שלו, כמבואר ברמב"ם (יסודי התורה פ"ג), ואדם כזה

נקרא צדיק בכל דרכיו, ועליו הקב"ה אומר (שמואל ב', כ"ג):

"מושך באדם צדיק מושל ביראה אלקים" - אני מושל באדם, ומי מושל בי? צדיק, שאני גוזר גזרה

והוא מבטלה (מו"ק ט"ז, ב').

חידוש נוסף ומבהיל חידש בעניין זה מרן הגאון ר' אלחנן וסרמן

ספר רבי אלחנן וסרמן הי"ד

הי"ד (הובא בספר 'אור אלחנן' א' עמוד קפ"ב), בהביאו את דברי הגמרא בכתובות (ס"ב, ב') על רבי ינאי, ששיער שמת חתנו, רב

יהודה בריה דר' חייה, והוציא מפיו מילים אלו, ואף שהיה טעות, דיבורו התקיים 'כשגגה היוצאת מפי השליט', וביאר ר' אלחנן,

שבמעשה זה אנו רואים שעניין כח הדיבור הוא לא רק מצד "רצון יראיו יעשה", שהרי ר' ינאי לא רצה במות חתנו, וזה היה דיבור

בשגגה, אלא רואים מכאן שדיבור של פה קדוש, פועל בטבע אף בלא שום כוונה, שכך יצר הקב"ה את האדם, שחוש הדיבור שלו

צריך לפעול ולעשות רושם, כסכין חד תער, שכל מקום שנוגע הוא חותך, אף אם לא היתה כוונה לכך.

והמשיך ר' אלחנן, שכל זה הוא כל עוד הסכין חדה כתער ולא עלה בה חלודה, אבל אם הסכין החלידה, היא אינה חותכת בהעברת

התער, עד שיסירו ממנה החלודה לחלוטין וישייפוה כמקדם, כך הוא כח הצדיקים, שדיבורם הוא כסכין חדת תער שלא עלה בה

שום חלודה, שכל דיבורים אסורים וכדו', ולכן כל דיבור היוצא מהם אף בשגגה, הרי יש בו כח להרע ולהיטיב.

...

בספר 'אור אלחנן' שם, מסופר בהקשר זה על כח הדיבור של פה קדוש מעשה נורא שקרה עם ר' אלחנן: בחור אחד בישיבת

ברנוביץ', ישיבתו של ר' אלחנן, הלך ברחובות העיירה בליל שושן פורים, ובדרכו פגש קבוצת פוחזים ששבו זה עתה ממסיבת הוללות. הבחור העיר להם שזרכם הנלוזה אינה תואמת את השקפת התורה והמשיך לשיבה. הבחורים ההוללים רתחו על 'חוצפתו' של בן הישיבה, והלכו לקרוא לחבריהם על העזות של בן הישיבה, שהעז להעיר להם על התנהגותם.

כשחמתם בוערת בהם ושכרותם לא פגה, החליטו לנקום בבחור זה, ושמו פעמיהם לעבר היכל הישיבה, שהמה באותה עת מלימודם של שלוש מאות בחורים, במטרה לאתר את הבחור שהעיר להם.

הם סובבו בין ספסלי בית המדרש, בחיפושם אחרי הבחור שהעיר להם, והשרו אווירת פחד ואימה באימים וקללות בהיכל הישיבה. הבחורים ששהו אז בישיבה נבהלו וההרגשה היתה קשה ונוראה.

והנה לפתע, נראתה בפתח האולם דמותו רבת ההוד של ראש הישיבה ר' אלחנן. כשראה רבי אלחנן את הבחורים הריקים והבין את אשר הולך לקרות, התקדם לעברם וציווה עליהם בקול תקיף לעזוב את היכל הישיבה! אחד מהם, קל דעת ועז פנים, ניגש לרבי אלחנן, ניסה להודפו בידיו ואמר לו בחוצפה: "חאנא, אן הענט! (בלי ידיים!). רבי אלחנן השיב לו בקרירות: "דו אן הענט!" (אתה בלי ידיים!).

תוקף דעתו של ר' אלחנן ומבטו, הרתיעו את הפוחזים והם הסתלקו מיד מהיכל הישיבה.

לא עבר זמן רב והעיר כולה נחרדה... שמועה מזעזעת פשטה בעיר: אותו נער חצוף ועז פנים, לקה בפתע בשיתוק בשתי ידיו!! דיבורו של ר' אלחנן 'אתה בלי ידיים' התקיים מיד, ואותו פוחז

נשאר עד סוף ימיו 'בלא ידיים'...

...

בספר 'אוצרות התורה' מסופר על הגאון מוילנא זיע"א, שבא לסוכתו אחד מתושבי עירו בחול המועד סוכות, לקבל את ברכתו, ומרוב עמקותו בתורה לא הבחין בו ולא האיר לו פנים כמנהגו בקודש.

חשב הלה כי יש להגר"א טינה עליו, ושאלו על מה ולמה מתייחס אליו כך? ענה לו הגר"א, כי אין לו שום טינה עליו, וכדי לפייסו אף ברכו 'יהי רצון שתחיה עד מאה שנה!! ברכת הצדיק נתקיימה,

והלה האריך ימים והגיע בשיבה טובה לשנתו התשעים ושמונה באחד הימים נחלש וחלה. ובני ביתו. שפחדו בגלל גילו המופלג כי חולשתו יכולה להביא למותו, רצו להזמין לו רופא כדי לחזקו, אך הוא סירב בכל תוקף, באומרו: "הלא בידי ברכת הגר"א לחיות עד מאה שנה, ולחשבון זה חסרות עוד שנתיים וכמה ימים, ולא

אוותר אף יום אחד!", וכן היה, אותו זקן ביום הולדתו המאה נפטר לבית עולמו...

עוד מסופר שם על הגר"א זיע"א (ויש גרסאות שהמעשה היה עם החתם סופר זיע"א), שפעם חש כאב בגרונו, ושלחו בניו לרופא שיבוא לבדוק את סיבת כאביו. הרופא בדקו ואמר שרואה שעלתה לו שם יבלת מלאה מוגלה, וחייבים לנתח אותו כדי להוציאה, ואם לאו ח"ו יכול להיחנק.

בעירו היתה אשה היודעת לחש, ועל כל מחלה היתה נקראת ללחוש על המכה והאדם היה נושע. ספרו להגר"א על אותה

המשך בעמוד 13 <<<

מרן החזון איש תפס כסא מטבח ללא משענת, העמידו ליד ארון הספרים, קפץ עליו כנעה, הוריד ספר תשובות חת"ס, שהיה במדף העליון, דפדף בדפיו ובקש ממרן הגר"ש וואזנר שיראה לו היכן הדברים כתובים

מרן החזו"א נושא ונותן בהלכה עם מרן הגר"ש וואזנר על שאלות שונות שבאו לפניו

הרב מנשה גליקזאהן

"זאת תקת התורה" (במדבר ל"א, כ"א)

פירש בעל המשך חכמה: "למ"ד גיעולי מדין חידוש אתי שפיר לשון חק, אבל לדין דטעם כעיקר ולא אסרה תורה אלא קדירה בת יומא מאי חידוש? נראה דכמו דבשר בחלב דחידוש הוא דכל חד היתרא ובתערובות אסור כן הדין הכא כמו ששם גלתא רחמנא דתערובות טעם כעיקר מדאסרא רחמנא החלב ע"י טעם הבשר כן הכא טעם כעיקר בגיעולי כלים וצריכים הכשר וליבון, וזה שאמר שזאת דין חוקת התורה של בשר בחלב, יש לו שהוא חוק בלי טעם ועיין יומא ס"ז ע"ב."

פסיקותיו ההלכתיות של עמוד ההוראה, מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל, היו מתקבלות בקרב עמך בית ישראל בכל קצוות תבל. ביראת כבוד היו מקבלים את פסיקותיו ונשמעים להוראותיו. כעמוד ההוראה של הדור הונחו לפתחו שאלות מכל תחום וענין. בדבר ה' זו הלכה, רבות מהן חמורות שבחמורות, ועוד רבות שהיו "דיני נפשות". ראו בחוש את הסיעתא דשמיא המיוחדת שליוותה אותו, בשעה שהיה פוסק את פסיקותיו.

בספר "הפוסק" מובאות עובדות מרתקות על הקשר המיוחד שנקרם בין מרן החזו"א לגר"ש זצוק"ל, החל משנת תש"ז עת הטיל החזו"א על רבינו את עול הרבנות בשכונת זכרון מאיר בבני ברק. יחס נדיר ומופלא נהג החזו"א ברבינו, החשיבו כמרא דאתרא לכל דבר ועניין, כשהוא מורה לציבור יראי ה' לשאול את רבינו שאלות בהלכה וכשהוא סומך את ידיו על הגאון הצעיר גאב"ד זכרון מאיר. עוד לפני שהתמנה כמרא דאתרא, ראו את חיבתו והערכתו של החזו"א לרבינו. היה זה כאשר נפגשו השניים בשכונת גבעת רוקח בבני ברק, רבינו החל ללוות את החזו"א. כאשר הגיעו לצומת דרכים, וכל אחד היה צריך לסור למעונו הוא, המשיך החזו"א ללוותו עד הגיעו למחוז חפצו באומרו: "רב אין לו ללכת לבד", לכך ליווהו. באחת הפעמים, כאשר הגיע רבינו לביתו, מוצא הוא את החזו"א עומד ע"י דלת ביתו, לפליאתו אמר לו החזו"א: "הן עתה סוף שנת השבע, ויש לבוא לבית רב השכונה לסדר פרובול..."

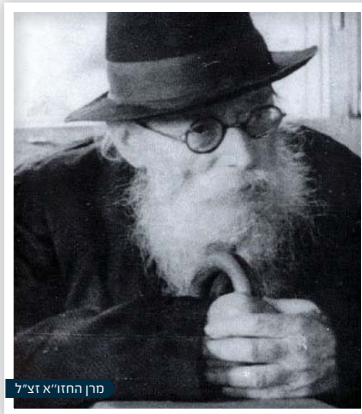
מאותה תקופה, בה החל רבינו לכהן כמרא דאתרא דזכרון מאיר, הרבה מרן החזו"א לחלוק כבוד ולהשריש את העובדה כי הוא המרא דאתרא. פעמים, כאשר נכח רבינו במעונו של מרן החזו"א, בשעה שבאו לפניו שאלות בדיני איסור והיתר, לא היה משיב החזו"א קודם שהיה מבקש את רשותו של המרא דאתרא. שאלות שונות שבאו לפניו היה מרן החזו"א מציגן לפני רבינו, והיה נושא ונותן עמו בהלכה.

"דבר ה' זו הלכה"

מרן החזו"א סמך ידיו על הגאון האדיר זצ"ל, ואת שוחרי פניו היה מפנה שישאלו דבר ה' זו הלכה את הגר"ש וואזנר זצוק"ל. כך, איפא, סח הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל בערוב ימיו, כי באחד

הימים פנה למרן החזו"א בשאלה: למי לפנות כאשר מתעוררות שאלות בהלכה? "אם יש לך שאלות בהלכה", השיב לו החזו"א, "לך אצל הרב וואזנר". הוראה זו חזרה ונשנתה אף מפי גיסו של מרן זצ"ל, רשכבה"ג מרן הסטייפלער זצ"ל, שבמענה לשאלת חכם למי לפנות בשאלות בהלכה השיב לו: "אצלנו שואלים את הרב וואזנר". על אחת ממאות הפעמים בהן ביקש מרן החזו"א לשמוע את דעת המרא דאתרא, שח

אחד מתלמידי החכמים שנכנס למעונו של מרן זצ"ל, כשפרשיות תפילין בידיו ושאלתו בפיו, שלאחר בדיקת הסופר נתעורר לו ספק באחת האותיות. לאחר התבוננות בפרשיות, השיבו מרן זצ"ל: "אתה צריך להחליף הפרשיות בגלל האות צ' שאינה כתובה כהלכה". היות שכבר ידע השואל שמרן החזו"א פוסל אות

מרן החזו"א זצ"ל

צ' הפוכה, חזר ושאל שוב: "חוץ מהצ' הכל כשר?", ונענה באחת: "צריך להחליף הפרשיות". תוך כדי דיבור נכנס לחדרו המרא דאתרא זצ"ל. "כמובן", שח הת"ח השואל, "התחלתי לצאת מהחדר כשהפרשיות עדיין בידיו של החזו"א, והנה מראה החזו"א את הפרשיות לרב וואזנר, ושואל אותו מה דעתו בזה, אמר לו הגר"ש שראה בתשובות חת"ס שמביא, כי רבו הגאון רבי נתן אדלר כתב כן את האות צ' ביו"ד הפוכה. המשך המעשה מלמד על היראה שחש הגר"ש זצ"ל בעומדו קמיה מרן החזו"א: "היה זה מחזה נורא", ממשיך מרא דעובדא לספר, "לראות איך האדמו פניו של החזו"א. תפס כסא מטבח ללא משענת, העמידו ליד הארון, קפץ עליו כנער והוריד ספר תשובות חת"ס סופר' שהיה במדף העליון. דפדף בדפיו וביקש מהגר"ש וואזנר שיראה לו היכן הדברים כתובים. הגר"ש פשפש ולא מצא, לפיכך החזיר לי את הפרשיות ללא אומר ודברים והלכתי לדרכי. לאחר כמה ימים הייתי בבית מרן הגר"ש וואזנר ואמר לי: "כשעמדת בביתו של מרן החזו"א הייתי נרעש ונפחד, ולא מצאתי מקום דברי חת"ס סופר', אך כשבאתי לביתי מצאתי הדברים, וכבר הודעתה הדבר לחזו"א..."

יהודי נוסף שנתבקש ע"י החזו"א לשאול בפניו את כל שאלותיו, שח כי באחד הימים שהתעוררה אצלו שאלה, לא אסתיעא מילתא לשאול את פי מרן זצ"ל, ופנה למעונו של המרא דאתרא זצ"ל לשאלו. הגר"ש זצ"ל הורה לאיסור בדבר שאלתו. הלה חשב לתומו שיתכן שכאשר יבוא אל החזו"א וישאל השאלה, יתיר לו הדבר. כאשר נכנס בסופו של דבר לפני החזו"א והציג את שאלתו, הופתע לשמוע את דבר מרן זצ"ל: "על השאלה הזו כבר פסקו לך לאיסור..."

הכותל המערבי תשע"ז: גם ל"בזק" ישנו קו ישיר לכותל המערבי, בו אתם מוסרים שמות ונציגי 'בזק' מעבירים אותם לבין אבני הכותל...

הכל על שריד בית מקדשנו 'הכותל המערבי' שיבנה במהרה בימינו

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

"כִּי אֲנִי ה' שֶׁכֵּן בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר ל"ה, ל"ד)

הכותל המערבי לפני אלף שנה: משה פונה להתפלל להקב"ה ליד "הכותל המערבי". הוא יוצא מביתו, עובר מספר סמטאות, פונה שמאלה ומגיע למקום התפילה המקודש ליהודים. לא, משה לא הגיע לכותל "שלנו". הוא הגיע אל "שער הרחמים", שם התפלל רב האי גאון, שם התפללו היהודים מאות שנים. הכותל המערבי, שנת תש"ט: הצדקנית החסודה מרת בריינדל מביטה מהבית הגבוה שבירושלים החדשה לעבר "הכותל המערבי". היא מיישרת מבט לכיוון ירושלים העתיקה ומכוונת את עיניה ואת ליבה אל הכותל, השבוי בידי לגיונרים חמושים. לא, היא איננה יכולה להתקרב אל הכותל, השרוי ביד זדים, בידי המלך הירדני שוחר המלחמה.

הכותל המערבי, שנת התשע"ז: רחבת הכותל עמוסה וגדושה ביהודים רבים, הבאים לשפוך את צקון לחשם לפני הבורא יתברך. בצד ימין תפגשו עשרה תלמידי חכמים, האוחזים בדפי שמות ארוכים ובלתי נגמרים. אלו הם נציגי אחת מקופות הצדקה, המציעים לכם שיתפללו בעבורכם 40 יום ברציפות, תמורת תרומה לעניי ארץ ישראל.

אלפי יהודים נוספים, כל מיני סתם משועממים וגם סקרנים, צופים און-ליין בכותל המערבי, באמצעות אתר המחשב של "אש התורה", המשדרים 24 שעות ביממה את הכותל המערבי ונוכחות המתפללים שבו. דרך מכשירי

הפקס של ישיבת "אש התורה" תוכלו לשלוח בקשות, שיוטמנו בכותל המערבי, ובאתרי מחשב אחרים ניתן לשגר מיילים (דואר אלקטרוני) עם תפילות ובקשות לכותל המערבי. גם ל"בזק" ישנו קו ישיר לכותל המערבי, בו אתם מוסרים שמות ונציגי 'בזק' מעבירים אותם לבין אבני הכותל...

'היהודים מקוננים על עצמם ונאנחים'

"הנוסע מבורדו", אדם נוצרי-צרפתי, שעלה לירושלים בשנת ד' אלפים צ"ג, מספר בספרו "יומן מסע מבורדו לירושלים", שיש שתי אנדרטאות של אדריאנוס, ולא רחוק מהאנדרטאות נמצאת אבן נקובה, שהיהודים באים אליה כל שנה ומושחים אותה בשמן. הם מקוננים על עצמם באנחות וקורעים את בגדיהם, ואז עוזבים. הנוסע היהודי המפורסם, ר' בנימין מטודלה, שביקר בירושלים בערך בשנת ד' אלפים תתקל"ג, מזכיר בספרי מסעותיו את הכותל המערבי, "אחד מהכתלים שהיו במקדש בקודש הקודשים, וקוראים אותו "שער הרחמים", ולשם באים היהודים להתפלל בפני הכותל בעזרה".

רבי יצחק חילו מזכיר בספרו "שבילי ירושלים", שאכן, הכותל המערבי נקרא אז "שער הרחמים", אך רבים סוברים שהיהודים באותה התקופה התפללו במקומות אחרים, כמו באזור הדרום-מזרחי של חומת הר הבית, ובמיוחד סמוך לשערים שהקימו המוסלמים

בכותל המזרחי ובכותל הדרומי, כאשר על כתלים אלו נמצאות כתובות ובהן שמות של רבינו עובדיה מברטנורא ז"ע, המתאר את התפילה בכותל המערבי. זמן קצר לאחר כיבוש ירושלים בידי העות'מאנים (בשנת ה"א רע"ז), החל השלטון העות'מני לשקם את העיר ואת המבנים שבה, ואף עודד את היהודים מגורשי ספרד להתיישב באזור. לכן, בגלל הנגישות והאפשרות שבדבר, החלו היהודים לפקוד דוקא את הכותל המערבי ולהתפלל בו בקביעות. המקור לעלות לכותל המערבי, מצוי כבר במדרש "שיר השירים", שם מובא: "ישראל משולים ליונה. מה יונה זו, אע"פ שאתה נוטל את גוזליה מתחתיה אינה מנחת את שובכה לעולם, כך ישראל, אף שחרב בית המקדש, לא ביטלו עליית ג' רגלים בשנה". הר"ן, מגדולי הראשונים, כותב ש"היו מתאספים בכל סביבות ירושלים לעלות לרגל לירושלים, כמו שעושים גם היום". דברים אלו, שהיהודים עלו לרגל בכל הדורות, החל מחורבן בית המקדש השני ועד היום, מובאים גם בשו"ת התשב"ץ, בשו"ת חתם סופר, בפירוש מהרי"ץ חיות על גיטין ד' ב' וגם באריכות בספר "שדי חמד" (מערכת ארץ ישראל אות א') ובספרי ויאמר שמואל. אך האם היהודים התפללו דווקא ליד הכותל המערבי, או במקומות אחרים?

אכן, כלל לא בטוח. ה"כפתור ופרח" מאריך לשרטט בספרו הגדול את מקומות כתלי הר הבית, ומדבריו ושירטוטיו למד בעל ה"פאת השולחן" שבזמן ה"כפתור ופרח" לא נהגו כלל להתפלל ליד הכותל המערבי, אלא ליד "שער הרחמים" שבחומה המזרחית. כולנו מכירים את הסיפור (שמופיע גם בספר "אלה מסעי" שחיבר מהר"ם חאגיז זצוק"ל), שהכותל המערבי היה מוסתר בהררי אשפה אדירים, עד שהסולטן סולימן הורה, לפני קרוב לחמש מאות שנה, לשפוך מאות מטבעות זהב וכסף ליד הררי האשפה. למקום הגיעו המונים, שחיטטו באשפה, כדי למצוא את הזהב, עד שהכותל המערבי התגלה במלוא הדרו.

נמצא, לפי סיפור זה, המספר לנו שהכותל המערבי היה מכוסה באשפה שנים רבות, שאכן ישנו אישור רציני לסברה שהיהודים התפללו רק באזורים אחרים, כמו בשער הרחמים, אך לא בכותל המערבי. מנגד, הספר "הר הקודש" וספרים נוספים מוכיחים שגם בתקופתו של ה"כפתור ופרח" הזכירו כבר הקדמונים את הכותל המערבי במתכונתו הנוכחית.

לא להכניס ידים!!!

לדעתו של הרדב"ז, הרי הכותל המערבי הוא קיר העזרה בעצמו, אך רוב גדולי האחרונים חלקו על דעתו וסברו, שקיר הכותל המערבי הוא קיר מקירות הר הבית. לדעתו של הרדב"ז עלינו

המשך בעמוד הבא <<<

בבעלות הנהלת הוואקף המוסלמי על הר הבית. בשנת התרמ"ח ניסה הברון היהודי אדמונד דה-רוטשילד לרכוש את הכותל המערבי במהלך ביקורו המפורסם בארץ ישראל, אך גדולי רבני ירושלים התנגדו ליוזמה, מחשש שהמוסלמים יגיבו קשה על העניין ויתפתחו מהומוות דמים. כעבור כ-40 שנה פנה הפעיל הציוני דוד ילין לשגריר ארה"ב באיסטנבול, הנרי מורגנטאו האב, וביקשו לפעול שהשלטון העות'מאני יסכים למכור את הכותל ל"חברה להחזקת המקומות ההיסטוריים בארץ ישראל", שהקימו ילין וחבריו. ילין הציע לתורכים מליון פרנקים צרפתיים, אך ההצעה נדחתה כנראה על הסף.

עם כיבוש הכותל במלחמת תשכ"ז, הרסו השלטונות הישראליים את כל "שכונת המוגרבים" ששכנה ליד הכותל המערבי, ובמקום נבנתה רחבת הכותל הגדולה, בה אנו מתפללים כיום, בוכים ומבקשים על בנין בית המקדש כולו, בקרוב, עוד השנה בס"ד.

מה עושים עם פתקי הכותל?

המנהג לתחוב פתקים של בקשות ושמות בינות לאבני הכותל-המערבי, מופיע כבר בספר "פדה את אברהם" לרבי אברהם פלאגי זצ"ל. ספרי ההלכה מציעים שלא לכתוב בפתקים אלו פסוקים או שם ה', משום שלפעמים הפתקים נופלים, נאבדים ומתבזים. בשו"ת שבט הקהתי (שנראה כי חזה את הביזיון הגדול שהתרחש עם קריאתו של הפתק האישי, שתחב נשיא ארה"ב ברק אובמה בין אבני הכותל...), מזהיר שלא לפתוח ולקרוא את הפתקים הללו, כיוון שהאנשים המניחים אותם שם מקפידים על כך. בעבר התפרסמו סיפורים כלל לא סימפטיים על אלו שפתחו את הפתקים וקראו בהם בלי רשות. אז כדאי להיזהר...

ומה עושים עם אלפי רבבות הפתקים, שנתחבים בין אבני הכותל בכל שנה?

רב הכותל, הרה"ג רבי שמואל רבינוביץ שליט"א, דואג, יחד עם קבוצת העובדים שבכותל, להניח את כל הפתקים בשקית ולגונזם בגניזה, כדי לכבד את הפתקים וכדי להישמר מביזיון של פתקים, בהם נרשמו דברי תורה וקדושה.

בשנים האחרונות התפשטה הסגולה להתפלל ארבעים יום ליד הכותל המערבי, וכך להיושע בדבר ישועה ורחמים. סגולה זו אינה קדומה, ומקורה ברבי הצדיק והקדוש רבי שלומקה' מזוועהאל זצ"ל, שחי בירושלים ופעל בה ישועות גדולות לפני כחמישים שנה. ודבר מעניין ומפעים: הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל, היה אומר בשם הרבי, רבי דוד מלעלוב זצ"ל, שבכל ערב שבת אחר חצות יורדים האבות והאמהות הקדושים לכותל המערבי. ועוד פרט מעניין: רבה של ירושלים, הגרי"ח זוננפלד זצ"ל, הקפיד שלא ללכת לכותל המערבי יותר מפעם בחודש, כדי שלא לצנן לעצמו את ההתפעלות וההתרגשות מהכותל הקדוש, אשר השכינה לא זזה ממנו מעולם. הרואה את ירושלים בחורבנה או את המקדש בחורבנו, אם רואה את המקום בבירור - עליו לקרוע קריעה בבגדו. כשנמצאים סמוך לעיר העתיקה, או כשרואים את חומותיה או את בתיה, ועברו להם 30 יום מביקורו הקודם במקום, עליו לקרוע את בגדו. וכאשר רואים את מקום המקדש, צריך לקרוע שוב, וכשרואים את ירושלים ומקום המקדש ביחד, צריך לקרוע רק קריעה אחת (פוסקים). ועי' בס' שלהי דקייטא בזה). הגר"נ גשטטענר זצ"ל הכריע שגם בחור, שהבגדים שלו שייכים להוריו, צריך לקרוע.

ועוד הלכה מעניינת: המגיע לכותל המערבי, צריך להשתחוות מעט, (יעויין רמב"ם כלי המקדש ה', י"א ובשולחן ערוך סימן ק"נ סעיף ה' ובספר מנוחת אמת פרק י"ב).

---- ושניפגש כולנו, בקרוב מאד, בבית המקדש...

להתרחק, מגודל קדושת הכותל והיותנו טמאי מתים, הרבה מהכותל המערבי. אך כאמור, רבים וגדולים חולקים עליהם (כמו הפאת השולחן והאבני נזר ותבואות הארץ ומעשי למלך ובעל שו"ת חבלים בנעימים ועוד), וסוברים שהכותל הוא קיר מקירות הר הבית. וכך כותב בספר "עבודה תמה": "היו פה מקרוב אנשים נאמנים ונכבדים ותלמידי חכמים מירושלים עיר הקודש, ובתוכם היה מופלג בתורה ודיברתי עמם אודות הכותל המערבי, וכולם פה אחד ענו ואמרו שאין להם שום ספק כעת, והוא מוסכם אצל כולם, בין ספרדים ובין אשכנזים, שהכותל המערבי אינו לא מן ההיכל ולא מן העזרה, רק מהר הבית".

הגאון האדר"ת, רבי אליהו רבינוביץ' תאומים זצ"ל, רבה של ירושלים לפני מאה שנה, מזהיר בספרו "משכנות לאביר יעקב", ש"הירא וחרד לדבר ה', בוודאי יחוש לנפשו, שלא יושיט גם אצבע אחת בין סדקי כותל המערבי, לבל ישל חלילה בספק איסור תורה". איסור תחיבת האצבעות לבין אבני הכותל הוא מפני שלדעת האדר"ת, נחשב כ"ביאה במקצת" למקומות הקדושים לנו. ואולם לגעת באבנים עצמן ולנשקן, מבלי לתחוב ידיים פנימה, מותר למי שטבל (שו"ת ציץ אליעזר).

המוסלמים לא קשורים

המוסלמים כלל לא מזכירים בספריהם הקדומים את הכותל המערבי. רק במאה העשרים, ככל שהתגברו יותר ויותר החיכוכים בין היהודים למוסלמים, החלה "המסורת המוסלמית" להזכיר את הכותל המערבי, כמקום אליו קשר מוחמד את ה"בהמה הפלאית" שלו, אל-בוראק, לאחר "הטיסה הלילית" שלו ממכה למסגד אל אקצא, שבסמוך לכותל המערבי.

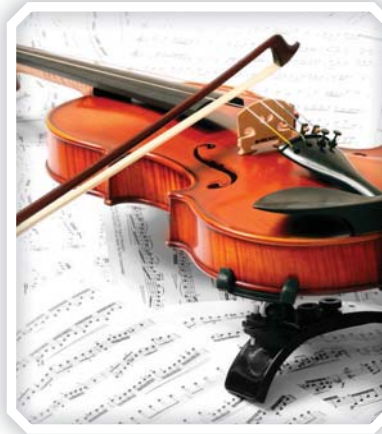
המוסלמים החלו בדורות האחרונים לקרוא לכותל בשם "אל בוראק", על שם אותה בהמה פלאית ודמיונית, בה "טס" מוחמד ל"מסעות הקודש" שלו (...). בתקופת המנדט הבריטי, דרש המופתי אמין אל חוסייני מהאנגלים להעביר למוסלמים את השליטה בכותל המערבי, שהרי הסוס של מוחמד נקשר לכותל... המופתי המוסלמי לא התרשם מדברי הוגי דת מוסלמים אחרים, הסוברים שבהמת הרכיבה הזאת נקשרה דווקא לכותל הדרומי, כי בפוליטיקה כמו בפוליטיקה, אם אפשר לקחת עוד משהו מהיהודים - אז למה לא... ב"אנציקלופדיית האיסלאם" ובכל ספרי הוואקף עד לפני כעשרים שנה בלבד, אין כלל איזכורים לכותל המערבי ומקומו, דבר המוכיח שכל הנסיון לקשור את האסלאם לכותל המערבי, אינו אלא המצאה ערבית, שנועדה לצרכים פוליטיים.

הרבנים לא רצו לקנות את הכותל

לדעת גדולי ישראל, שהכותל הוא קיר של הר הבית (ולא קיר עזרת המקדש), מצטרפים החוקרים, הסוברים שמדובר בקיר התמך המערבי של מתחם הר הבית המורחב, אותו בנה המלך הורדוס. כיום רובו של הכותל קבור מתחת ולפני השטח, מלבד רחבת הכותל המערבי, "הכותל הקטן" ומספר מקומות בהם הכותל חשוף, ומשמש כקיר לבתים פרטיים ברובע המוסלמי. חלק מהכותל נמצא גם בגן הארכיאולוגי הסמוך, כשמהגן ניתן גם לגשת אל הכותל הדרומי. הכותל המערבי, הגלוי כיום לעינינו מול רחבת התפילה, ארוך 57 מטר וגובהו 19 מטרים. אך אורכו המלא של הכותל מגיע ל-488 מטרים וגובהו מוערך ב-32 מטרים, רובם חבויים מאחורי ומתחת לבתי הרובע המוסלמי, כפי שניתן לראות ב"מנהרות הכותל" המיוחדות והיפות, שהתגלו רק בשנת תשמ"ה ונפתחו לקהל רק לפני 9 שנים, בהוראתו של ראש הממשלה דאז והיום, בנימין נתניהו.

בימי השלטון העות'מאני, נחשב הכותל לחלק מהשטח שהיה

דוד המלך לא הניח עצמו על המיטה כדי לישן

השיטה מקובצת (זבחים נד): הקשה איך חלה השבועה של דוד? הרי אמרינן ”שהאומר שבועה שלא אישן ג' ימים מלקין אותו וישן לאתרי” ותירץ: ”דיש לפרש דקאי על 'אהל ביתי' וה"ק אם אתן שנת לעיני באהל ביתי, אבל לא היה נודר שלא לישן כלל” ובחתי”ס (נדריים פ”ט ד”ה ואי נסיב) כתב שכוונת דוד המלך, היתה שלא יניח עצמו על המיטה כדי לישן.

ובס' הר צבי (זבחים שם) כתב לדייק מהפסוק כמש”כ החת”ס, שדוד המלך אמר ”אם אעלה על ערש יצועי”.

מה יקרה אם יעמדו 300 כהנים בהר הזיתים ויברכו ברכת כהנים?

”יִאָהֲרֹן... כְּמַתּוֹ בְּהַר הָהָר” (במדבר ל”ג, ל”ט)

כאן זו הפעם האחרונה שמוזכר ”אהרן” בספר במדבר. וכ’ הרוקח עה”ת פר’ תצוה (כ”ט, כ”ט): ”וש’ פעמים הוזכר אהרן ב’ואלה שמות’, וב’ויקרא’, וגם ב’וידבר ה’ אל משה במדבר סיני’, לבד מה דכתיב ב’אלה הדברים’, יש ש’ פעמים ’אהרן’ בג’ ספרים, ואם היו ש’ כהנים עומדים בהר הזיתים והיו אומרים ברכת כהנים היה בא משיח .

הבטחת ממתקים לקטן האם יש בזה שום נדרי צדקה?

ובס’ ניב שפתים (הל’ איסורי שקר עמ’ קכ”ה) כתב על קושיא זו: ”דמיירי בהבטיחו מיני מתיקה שאינו לצורך להחיות את נפשו ואין בזה נדרי צדקה, ומ”מ משום ’למדו לשונם דבר

שקר’ יש בזה, ואע”ג דלגדול מצוה לתת לו אפילו סוס לרכב עליו, מ”מ מסתברא דלקטן אין מחוייבים לתת לו כל תאוותיו, וצ”ע”.

”אִישׁ כִּי יֵדֵר נְדָר לָהּ” (במדבר ל’ ג’)

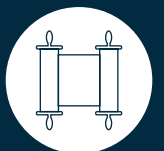
בגמ’ סוכה (מו:): ”א”ר זירא לא לימא איניש לינוקא דיהיבנא לך מידי ולא יהיב ליה משום דאתי לאגמוריה שיקרא שנא’ ’למדו לשונם דבר שקר”.

בביאור האגדות לר’ אלחנן ווסרמן זצ”ל (שבסוף קובץ הערות פ”ב סק”ו) ובקהילות יעקב ליקוטים (חלק ב’ סי’ ה’) הקשו: ”למה לי משום ’למדו לשונם דבר שקר’, תיפוק ליה דכיון שסתם קטן עני הוא דלית ליה מגרמיה כלום וקימ”ל דהאומר לעני שיתן לו דבר אסור לחזור בו משום נדר דצדקה”.

ור’ אלחנן תירץ: ”דמיירי שהקטן ירש ירושה ויש לו ממון ואינו עני” ובקה”י כתב: ”דמיירי כשאביו מפרנסו, ולא מיבעיא בפחות מבן שש שאביו חייב לפרנסו, אלא אפילו בגדול יותר מ”מ כיון שדרך אביו לפרנסו י”ל, דאין זה עני שמצווים להחיותו”.

- האם אין בנדר משום הוספה על ציווי התורה?
- מהו הקשר המיוחד בין האדם לרכושו?
- האם בני גד ובני ראובן אהבו את רכושם יותר מבני משפחתם?
- מדוע טרח רבי חייא להכין ספר תורה בעצמו?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר ’דרש דוד על התורה’ לרכישה התקשרו 02-5609000

בהתמדה, לא נגעו. והלא אם אפשר לשבת וללמוד תורה - מה חסר? איזו בעיה קיימת כאן? לפעמים העולם סוער וגועש, אם בזמן סכנת מלחמה, אם בזמני פרעות הערבים שבהן היו יהודים נהרגים ר"ל בכל יום; אם בזמנים שהשלטון החילוני התעורר מרובו והחל לגזור גזירות ולהצר את צעדיהם של לומדי תורה; זה נפטר, אחר התמוטט; במשפחה פלונית קרה כך וכך; משפחה אלמונית נקלעה למצוקה קשה. סבור הייתי, כי כשאבוא לביתו של מנהיג עולם התורה אמצא את העולם הפוך. במציאות, הייתי מגיע, ועד מהרה הייתי נרגע כליל. הייתי רואה את רבנו ואת השלווה הנסוכה על פניו, שרוי באטמוספירה אחרת לגמרי, במחיצתו שולטת חדות התורה במלוא עוזה. מבחינתו כל רגע שאפשר ללמוד - כולו רווח, הן בעולם הזה והן לעולם הבא. אם יש בעיה מנסים לפתור אותה, עושים את מה שניתן לעשות, ומה שלא שייך לעשות - אינו מוטל עלינו. אם כן, צריך לחזור וללמוד ולהקדיש כל רגע ללימוד התורה. במחיצתו קיבלתי הסתכלות אחרת על העולם ועל צרור בעיותיו וטרדותיו. במחיצתו למדתי מנוחת הנפש מהי, ועד כמה היא מיסודות ההתמדה בתורה ויסוד החיים בכלל.

גדר ביטול תורה

תלמיד רבנו מספר:

היה זה כאשר ניסיתי לעמוד על הגדר המדויק של "ביטול תורה", חפצתי לשמוע ממנו אחת ולתמיד את הגבול הברור שהציבה התורה הקדושה בציווי "ודברת במ".

הלא התירו לכל אדם לשוחח מעט במשך היום כדי לפקח דעתו. מהו, אם כן, השיעור המדויק של השיחה שהותרה לו לאדם והיכן נכנס לגדר "ודברת במ ולא בדברים בטלים". לא זכיתי לשמוע מרבנו תשובה ברורה. ככל שניסיתי, התחמק רבנו באמצעים שונים מלהגדיר גבול ברור.

היה זה בשנת תשנ"ט. ראש מפלגה חילונית שחפץ להיות ראש ממשלה, החליט לעשות זאת על גבם של שומרי התורה והמצוות, והבטיח כי ביום שייבחר ידאג לגייס את בחורי הישיבות לצבא ר"ל. שלטי חוצות באותם ימים, המכילים את קריאתו לגיוס, התנוססו על כל הר וגבעה ותחת כל עץ רענן. דאגה רבה שררה בקרב בני היהדות הנאמנה.

ימים ספורים לאחר אותו יום בו ניסיתי לברר אצל רבינו את הגבול המדויק לביטול תורה. התלוויתי אל רבנו ואמרתי לו: "הציבור מודאג ממה שיקרה, אותו אדם מבטיח שיגייס את כל בחורי הישיבות לצבא, בני היהדות הנאמנה חוששים שיבצע את זממו". כאן מצא רבנו מקום לגבות את חובו. פתח ואמר: "לפני מספר ימים שאלת מהו הגדר המדויק של 'ביטול תורה'. הרי לך תשובה: מי שמודאג מנסיונותיו של אותו אחד ומשוחח אודות זה, שיחה זו היא ודאי בגדר 'ביטול תורה', שהרי אין בה שום תועלת, וכי אתה מנהל את העולם? וכי מישהו ישמע את דעתך? מדוע אתה מודאג? וכי מסוגל אתה לשנות משהו? שיחה כזו שייכת ליושבי קרנות!" (מתוך גדולה שמושה)

ה'אור שמח' שמע את הסיפור והתפלא מאד ואמר, "מה? הנהר עולה על גדותיו? אני רוצה לראות את זה בעיני". תכף ומיד לבש את הכובע והחליפה, והתחיל ללכת אל הנהר כדי לראות את הפלא הזה. הוא הגיע לנהר, וברגע שהגיע התרחש מופת נפלא: מי הנהר התחילו לרדת, לחזור למצבם הקודם, וכך לאט לאט המים ירדו וירדו עד שחזרו למצב הטבעי שלהם. והיה בזה קידוש ה' גדול מאד, שאפילו הגויים עמדו והודו כי יש אלוקים בישראל! כאשר הודו ל'אור שמח' על המופת הגדול שעשה, הוא ביטל את הדבר במחי יד, ואמר להם: "הנהר היה צריך לחזור למקומו הטבעי באותו רגע, גם אם לא הייתי מגיע למקום ההוא, הוא היה צריך לחזור למקומו, אלא שבדיוק באותו רגע, אני הגעתי לשם, וכי לזאת יקרא מופת?". כך סיים הסטיפלר וביטל את המופת של ירידת הגשמים, ואמר: "וכי לזאת יקרה מופת?". כאשר הגר"צ סיפר את הסיפור הזה, הוסיף ואמר שלפי זה מובנים דברי הגמרא בכתובות (דף ה' א') על הפסוק בתהילים:

"השמים מספרים כבוד קל ומעשה ידיו מגיד הרקיע", ומבאר הגמרא "הכי קאמר מעשה ידיהם של צדיקים מי מגיד? הרקיע. ומאי ניהו, מטר", ופרש"י: "האי ומעשה ידיו במעשה הצדיקים כתיב, שקרוין מעשה שלהם מעשה ידיו של הקב"ה, והכי קאמר ומעשה ידיו זהו מעשה הצדיקים, מגיד הרקיע, שהרקיע מעיד עליהם לבריות שהם צדיקים, שמתפללין על הגשמים ומטר יורד". מבואר בזה שהרקיע הוא מעיד ומפרסם לבריות על הצדיקים שהם באמת צדיקים, שבזה שהצדיקים מתפללים להקב"ה שירד גשם, והקב"ה שומע את תפילתם ומוריד גשם, זוהי ההוכחה שהצדיקים הם באמת צדיקים. וביאר שהסיבה שצריך שהרקיע יפרסם שהם צדיקים, הוא משום שהצדיקים בעצמם מבטלים את הכל, ועל כל דבר אומרים שזה ממילא היה צריך להיות גם בלעדיהם, ואין כאן שום מופת, ולכן צריך את הרקיע שיפרסם את שמם וצדקתם. (מתוך שלמים בציון מטות תשע"ו)

אשה, והסכים שיקראו לה לפניו. כשבאה אליו שאלה: "מהו הלחש שהינך לוחשת? כי יתכן שאין זה מכח הקדושה". הסכימה האשה לומר והחלה לספר את קורותיה, שבצעירותה נתאלמנה ונשארה עם ילדים רכים ועול הפרנסה נפל עליה, הכסף אזל ולא נותר בבית דבר מה לאכול. במר נפשה הלכה בחצות לילה לבית המדרש ופתחה את ארון הקודש והחלה לבכות על מצבה האומלל שנשארה לבדה ללא תומך ומשען. לאחר ששפכה את ליבה שמעה בת קול שאמרה כי תחל ללחוש לחשים ועל ידי כך תתפרנס. שאלה היא איזה לחש תלחש, ואמרו לה שלכל חולה וכדומה תבקש לשתות תחילה כוס מים, ותברך בלחש על החולה

'בורא נפשות' ובזה יוושע. חזרה לביתה ופרסמה בין מכריה שהנה יודעת ללחוש, ומאז פרנסתה מצויה לה ברווח. כששמע הגאון את סיפורה עלתה בת שחוק על פניו עד שמחמת כן התפוצצה היבלת שעמדה בגרונו ונתרפא. לאחר זמן מה סיפר שהוא למד באותו לילה בבית המדרש מאחורי הבימה, והנה שמע באמצע הלילה את בכי האשה, ומרוב בכיותיה לא יכל ללמוד, ולא היתה לו ברירה אלא לומר לה משהו כדי שתצא ויוכל להמשיך בלימודו, ולכן אמר לה לעשות את הלחש הזה... סיים הגר"א ואמר: "ואף שאמרתי זאת רק כדי שאוכל ללמוד, מכל מקום כיון שיצא הדבר מפי קיימו מן השמים את דברי".

מדוע אָבֵל על נפטר אסור בתורה ומותר בבשר ואָבֵל על החורבן מותר בתורה ואסור בבשר?

טעמים ומנהגים לתשעת הימים

"משנכנס אב ממעטים בשמחה" (טושו"ע תקנ"א א'), ומי שיש לו דין עם עכו"ם שידחה לאחר ט"ב, לפי שהמזל רע לישראל וממעטים במשא ומתן.

מראש חודש מחמירים יותר באיסורים מפני הצער (שו"ע תקנ"א ב'): איסור אכילת בשר ויין, רחיצה, כיבוס וכו'.

הטעם שאבל מותר בבשר ויין ואסור בלימוד התורה ואנו בתשעת הימים שאנו כאבלים מותרים בלימוד התורה ואסורים בבשר ויין: לפי שבאבל הצער מורגש מאליו, ולכן תלמוד תורה אסור, שחוששים שעל ידי הלימוד והשמחה ישכח את הצער, משא"כ ב-ט' הימים, שהיא אבלות ישנה, וצריך להזכיר את הצער על ידי איסור אכילת בשר ויין, אבל תלמוד

תורה לא אסרו אלא אדרבה, עסק התורה היא חיינו ואורך ימינו בקושי הגלות, ובזכותו נזכה לגאולה השלימה בב"א (הגרשז"א הליכות שלמה אורחות הלכה פרק יד הלכה 27).

חודש אב נקרא 'מנחם אב' (ערוה"ש, יור"ד קכ"ו ס"ק ט"ז), והטעם: לפי שבחודש זה אנו זקוקים לנחמה בבנין בית המקדש שנחרב בחודש הזה (ערוה"ש ש"ס). טעם אחר: שכביכול הקב"ה מנחם את עצמו, כמו אב שמנחם עצמו (טעמי המנהגים תרל"ג בשם דביר המוצנע). טעם אחר: לפי שהפרקים שבמגילת איכה הם לפי סדר ה' א' ב', ומבקשים מהקב"ה שינחם את אב, כלומר שינחמו מהנאמר במגילת איכה הערוכה בסדר א' ב' (כנסת יחזקאל). טעם נוסף: ששמו של המשיח נקרא 'מנחם', כמבואר בסנהדרין (צ"ח, ב') ומתפללים שיבוא בחודש זה (חת"ס). טעם נוסף: מכיון שבתשעה באב נולד המשיח, ששמו כמבואר בסנהדרין (צ"ח, ב') 'מנחם' (חת"ס).

טעם אחר: לפי שהוא עתיד להיות אב לכל החדשים, מאחר שנעשו בו רעות- מוכח שיהיו בו טובות מכובדות יותר מכל חודש, על דרך שנאמר (תהילים צ', ט"ו): "שמחני כימות עינתני" (בן איש חי פרשת דברים עיין שם עוד טעמים).

בט"ז בתמוז זה קרה!!!

עשרות אלפים סיימו חלק ב' במשנ"ב והתחילו חלק ג' בהלכות שבת קודש

זה הזמן שלך לקחת חלק
02-5609000

האם מותר לומר לחברו: 'אחתום לך ערבות בתנאי שאתה גם תחתום לי ערבות'? והאם מותר לתת שיק פקדון לגמ"ח?

ערב קבלן - האמנם? - יסודות דיני ערבות | דיני ריבית בערב

יו"ד סי' ק"ע שמתיר אך רוב הפוסקים אוסרים) ערב קבלן, נחלקו הראשונים אם נחשב לווה ומלווה או שהוא רק משלם את חובו של הלווה, לפי השיטה שהחוב על הלווה, והערב רק אחראי לשלם את חובו בודאי שמותר לתת לו שכר על ערבותו, אך לשיטה שנחשב לווה ומלווה נחלקו הפוסקים, האם מותר לתת לו מתנה עבור הערבות, ה"ט"ז מתיר כיון שהשכר אינו על רצונו לשלם, שהרי בשעה שחותם ערבות בטוח שהלווה ישלם, ורק שהמלווה לא היה מלווה בלי הערב, נמצא שהשכר זה עבור שעוזר ללווה להשיג הלוואה מן המלווה, והחוו"ד אוסר, ובספר ברית פנחס פרק ז' סט"ו פסק להחמיר.

בערב רגיל - מותר לתת לו שכר על ערבותו, שכל זמן שלא נדרש לשלם לא לווה ולא הלווה.

העולה מן האמור להלכה:

אדם שאומר לחברו 'אחתום לך ערבות בתנאי שאתה גם תחתום לי ערבות', אם זה ערב קבלן (כפי המקובל) אסור משום ריבית. **כרטיס אשראי**

מי שמבקש מחברו להעביר לו תשלום בכרטיס אשראי, נמצא שבעל הכרטיס הוא ערב שלוף דוץ, שיגבו רק ממנו ולא מהחייב, ומשעה שהעביר את הכרטיס עוד לפני שיצא הכסף מחשבונו נחשב מלווה, ואסור לחייב להוסיף לו על הסכום או להודות לו ולשבחו על כך משום ריבית, רק מותר להודות על הטירחא.

אשראי בקרדיט

אם מבקש מחברו שישלם עבורו באשראי ב"קרדיט", והוא יכניס לו לחשבון בנק כפי התשלום בתוספת הריבית, נמצא שבעל הכרטיס לווה מהחברה בריבית באופן שיש לחברה היתר עיסקא, ומלווה לחברו בריבית, לכן צריך לעשות עם חברו היתר עיסקא.

צ'ק פקדון לגמ"ח

כאשר נותן עבור חברו צ'ק פקדון לגמ"ח מכשירים רפואיים וכדומה, בזה נחשב ערב רגיל, שהרי לא יוציאו את הצ'ק עד שידרשו מהשואל, ומותר לתת לו שכר על כך.

יתר דיני ריבית בערב יעו"י בספר ברית פנחס פרק ז' סעיף י"ג ואילך. מסכת בבא בתרא מסיימת בדברי רבי ישמעאל הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות שאין לך מקצוע בתורה גדול מהן והן כמעין הנובע.

"הדרן עלך מסכת בבא בתרא והדרך עלן".

ובעזהשי"ת נזכה להמשיך וללמוד ולסיים שאר מסכתות הש"ס!

האם ידעת כי המשלם באשראי עבור חברו נחשב 'ערב שלוף דוץ' ויש להיזהר מאיסורי רבית? מסכת בבא בתרא מסיימת בדיני ערב, ובכך הבה נברר יסודות הערבות בהלכה, וחילוקי הדינים בסוגי הערבויות, והאם כאשר חותמים ערב קבלן באמת מתחייב כקבלן? מבואר בסוגייתנו ש"ערב" ו"קבלן" חלוקים בדיניהם, ש"ערב" הוא מתחייב לשלם את חובו של הלווה, באם יתבעו את הלווה ולא יהיה בידו לשלם, וישבע הלווה שאין לו כלום מתקנת הגאונים כך מבואר בשו"ע (סי' קכ"ט ס"ט).

ואם התנה עמו שיוכל לגבות ממנו תחילה, רק אז יוכל לתובעו לפני שתובע את הלווה. לעומת זאת "קבלן" שאמר למלווה בלשון נתינה ולא בלשון הלוואה ופירעון אלא אמר "תן לו ואני נותן לך", נתחייב בעצמו למלווה, כדפירש הרשב"ם שנחשב שהמלווה נתן ללווה בשליחותו, ופירש הסמ"ע (סי' קכ"ט ס"ק ל"ח), שנחשב כאילו הוא קבלן מיד המלווה ונתנו ליד הלווה,

ודין הקבלן שיוכל המלווה לתבוע אותו לפני שתבע את הלווה. **ערב או קבלן?**

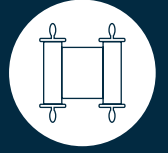
בזמנינו מצוי בכל ההלוואות שמבקשים ערב קבלן, והעריבים חותמים שהם נעשים ערב קבלן, ולפי האמור יש לדון אם בלשון זה נעשה קבלן או ערב.

דעת הרמ"א (סי' קכ"ט ס"ח): שאם כתב בשטר שהוא קבלן מועיל להתחייב כקבלן, שמסתמא אמר בלשון המועיל, אך הש"ך שם הכריע כהראשונים שאינו אלא ערב, כיון שיש לשונות שמזכיר קבלן ואינו אלא ערב, כמבואר בגמרא שאם אמר 'הלווה ואני קבלן' דינו כערב, לכן כשכותב בסתם שהוא קבלן אולי אמר 'הלווה ואני קבלן'.

לכן, כדי להתחייב עפ"י דין תורה כ"קבלן" צריך לכתוב בשטר: 'אמרתי למלווה תן לפלוני סכום _____ ואני אתן לך', ולחתום את שמו. עוד סוג של ערב שמזכיר במסכת יבמות ק"ט: ערב "שלוף דוץ", שמשמעו ששולף את החיוב מהלווה ונועץ על הערב, שהערב לבדו מתחייב אל המלווה והוא יחזור ויגבה מן הלווה, באופן זה אין המלווה יכול לתבוע את הלווה, רק את הערב.

עתה נבאר את ההשלכות של סוגי הערב לענין ריבית:

בערב שלוף דוץ, הערב נחשב שלווה מן המלווה והלווה ללווה, לפיכך אסור ללווה לתת לו שכר או מתנה בעד הערבות (עי' נקוה"כ

באיזו עבודה אסור להעסיק גוי בשבת אף בקבלנות? האם מותר לגור בבית שנבנה על ידי גוי בשבת? ומדוע אסרו חכמים 'שכר שבת'?

האסור והמותר בהעסקת גוי בקבלנות בשבת

- נכס מניב רווחים, מותר להפעילו בשבת באמצעות גוי 'אָרִיס' או שוֹכֵר, אך במקום שרוב האנשים אינם מפעילים אותו באמצעות אריס או שוכר, אסור להפעילו באמצעותם מפני 'מראית העין'. אך אם התפרסם במקום בו נמצא הנכס כי הוא מופעל בידי הגוי באריסות או בשכירות, ולא בקבלנות יומית האסורה - אין איסור בדבר.
- העסקת גוי בעבודה מסוימת, בקבלנות, דהיינו שקובעים ביניהם סכום מסוים עבור כל העבודה, ללא יחס למשך העבודה - מותרת אף כשהגוי עובד בשבת.
- בעבודה שבדרך כלל מתפרסמת זהות בעליה, אסור להעסיק גוי אף בקבלנות, כיון שהרואים את הגוי עובד בשבת עבור ישראל, יחשדוהו ששָׁכְרוּ כשכיר יום לעבוד בשבת.

האופנים בהם לא חוששים ל'מראית העין' בעבודה בקבלנות בשבת

- החשש של 'מראית העין' הנ"ל, הוא רק כאשר העבודה מתבצעת בתוך 'תחום שבת' למקום שדרים בו ישראל.
- עבודה האסורה בשבת באמצעות קבלן גוי משום 'מראית העין', שיחשדו את הבעלים כי הגוי הוא שכיר יום - יש מתירים כשהיא נעשית עבור רבים, משום שלא יחשדו את הרבים בעבירה. אך רבים חולקים על כך; ואם מדובר בצורך מצוה, כגון בניית בית הכנסת, כל שכן שהרואים עלולים לחשוד כי הציבור עבר על האיסור, בשוגג, מתוך 'הוראת היתר' לצורך המצוה.
- עבודה האסורה בשבת באמצעות קבלן גוי משום 'מראית העין', שיחשדו את הבעלים כי הגוי הוא שכיר יום - נחלקו הפוסקים, בנוגע לאדם שידוע כי מנהגו לשכור רק קבלן, או שכך מנהג המקום.

עבודות קרקע ובנין בשבת באמצעות גוי

- אסור להעסיק גוי בשבת בעבודה ב'מחובר לקרקע' אף בקבלנות. ובכלל איסור זה - עבודה ב'תלוש' הנעשית למטרת חיבור לקרקע. אך אם ידוע בבירור שלא התפרסמה זהות הבעלים - מותר להניח לגוי לעבוד עבודה זו בשבת, ובלבד שלא יאמר לו לעבוד בשבת, שזה אסור בכל עבודה שהיא; וכן לא יניח לגוי לעבוד בסמוך לקרקעו.
- האיסור האמור לעיל בנוגע לעבודה ב'תלוש' למטרת חיבורו לקרקע, הוא רק כאשר החפצים שבהם נעשית העבודה הם של ישראל.
- בית שנבנה בשבת על ידי גוי, בקבלנות האסורה משום 'מראית העין' - לדעת השולחן ערוך ראוי להחמיר שלא להיכנס אליו לעולם. ולדעת פוסקים אחרים ניתן לכתחילה לגור בו.
- בית שנבנה על ידי פועלים גויים שכירי יום בשבת - לזה שנבנה הבית עבורו, אסור לגור בו לעולם; ויש אומרים שמותר לו לגור בו לאחר שיחלוף זמן בימי החול, כמידת הזמן שעבדו הפועלים בשבת.
- ישראל ששכר גוי קבלן, והתנה עמו מראש שלא יעבוד בשבת באופן האסור משום 'מראית העין', והגוי עובר על התנאי ועובד בשבת - יש אומרים שאין צורך למחות בידו. ורבים חולקים על כך.
- חכמינו ז"ל גזרו שלא לקבל שכר עבור פעולה הנעשית בשבת, מחשש שיבואו לידי מקח וממכר. ואף אם הגוי מביא מעצמו את דמי 'שכר שבת' ליהודי, אסור לקבלו.

חבל על כל יום!

הצטרף לתוכנית הלימוד על 'הדף היומי' ו'הדף היומי בהלכה'

02-560-9000 חייג עכשיו!